

MAISEMASELVITYS

TEUVAN SILTANEVAN TUULIVOIMAHANKE

MAISEMASELVITYS

TEUVAN SILTANEVAN TUULIVOIMAHANKE

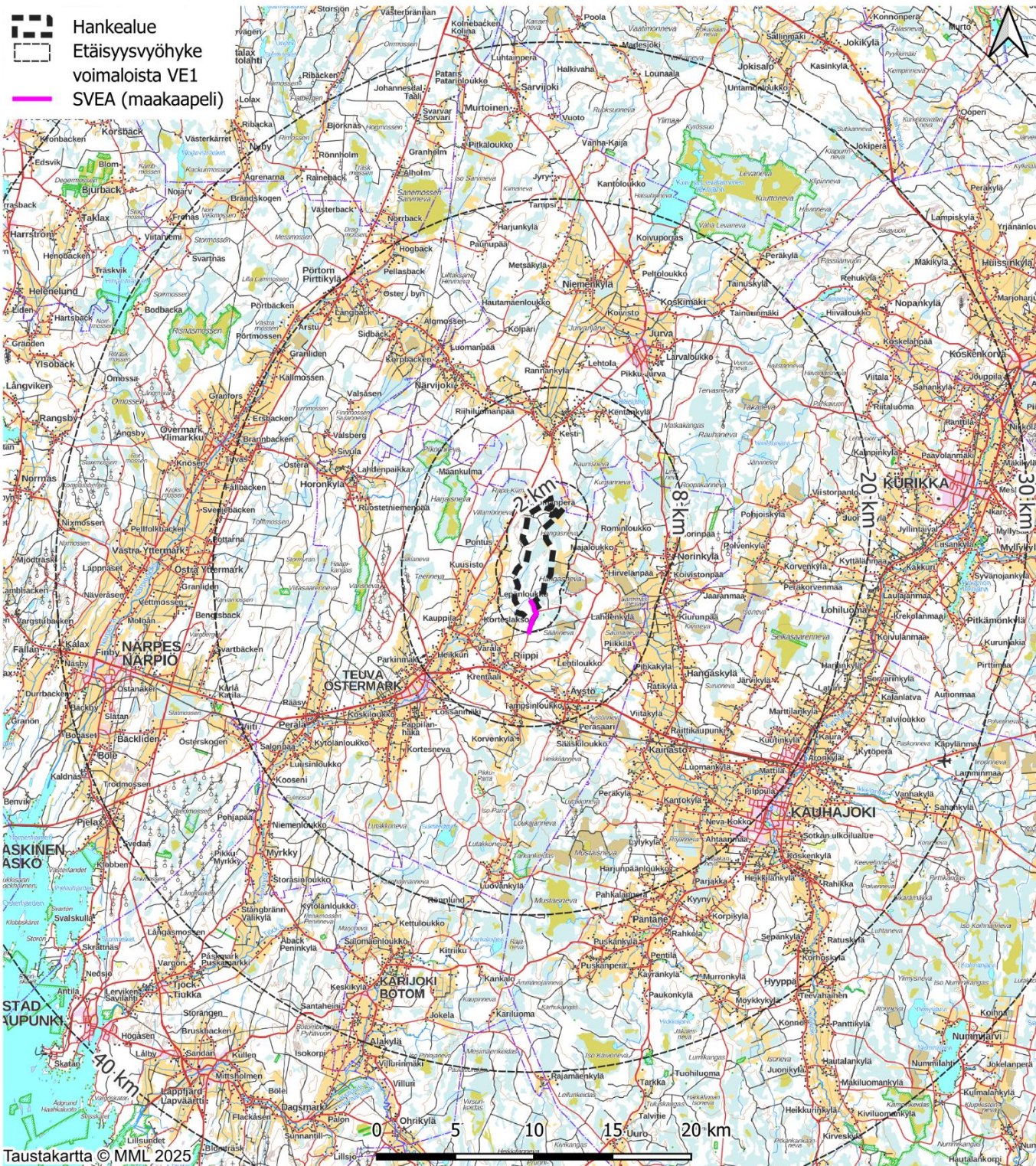
SWECO FINLAND OY

27.01.2025

Sisällysluettelo

1	Johdanto ja taustaa.....	4
2	Maiseman yleiskuva.....	6
2.1	Maisemamaakunnallinen mittakaava.....	6
2.2	Korkeussuhteet	7
2.3	Maisemarakenne ja vesistöt	8
2.4	Maaperä.....	10
2.5	Asutus ja kulttuurimaisema	11
2.6	Luonnonmaisema	13
2.7	Maiseman historia	14
2.8	Maisematila ja suuntautuneisuus	16
2.9	Arvoalueet ja -kohteet	17
3	Osa-alueiden tarkastelut	23
3.1	Osa-aluejako	23
3.2	Hankealue ja sen lähiympäristö.....	24
3.3	Teuvanjoen maisemakokonaisuus.....	28
3.4	Kyrönjoen yläjuoksun ja sen sivujokien maisemat	42
3.5	Närpiönjoen / Närvijoen kulttuurimaisemakokonaisuus	64
3.6	Muut kulttuurimaisemat.....	78
4	Tuulivoima ja maisema	80
4.1	Tuulivoimalat maisemassa.....	80
4.2	Tuulivoimahankkeiden maisemakuvalliset yhteisvaikutukset.....	85
4.3	Voimalat pimeässä maisemassa	86
5	Johtopäätökset	87
5.1	Lähteet	89

 Hankealue
 Etäisyysvyöhyke
 voimaloista VE1
 SVEA (maakaapeli)

1 JOHDANTO JA TAUSTAA

Teuvan Siltanevan alueelle on suunnitteilla 8-9 voimalan tuulivoima-alue. Voimaloiden maksimikorkeus on 300 m. Hanke sijoittuu Teuvan ja Jurvan kirkonkylien taajamien väliselle metsäiselle alueelle. Voimalainen näkyvyysalueelle sijoittuu monia Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan laajoja lakeuksia. YVA-selostusta perusteellisempi erillisselvitys on laadittu Siltanevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) taustatiedoksi. Selvityksessä on huomioitu myös vuonna 2024 päivitetyn Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa (Ympäristöministeriö 2024) maisemaselvitystä koskevat ohjeet.

Selvitys kuvaa tuulivoimahankkeen vaikutusalueen maiseman nykytilaa, ominaispiirteitä ja arvoja sekä koko tarkastelualueen mittakaavassa että osa-alueittain. Lisäksi se havainnollistaa suunniteltujen tuulivoimaloiden näkyvyyttä erityyppisissä ympäristöissä. Huomiota on kiinnitetty maiseman piirteiden YVA-selostusta syvällisempään kuvaamiseen erityisesti perusteellisten valokuva- ja karttamateriaalien sekä tarkennusalueiden avulla. Maisemavaikutusten arviointi löytyy hankkeen YVA-selostuksesta, eikä sisälly tähän selvitykseen.

Hankkeen vaikutusalue eli tämän selvityksen tarkastelualue on rajattu Ympäristöministeriön päivitettyä ohjeistusta soveltaen 30 km säteelle suunnitelluista voimaloista. Lähivaikutusalue sijoittuu alle 8 km päähän voimaloista ja ulompi vaikutusalue 8-20 km voimaloista.

Kuva 1 Selvityksessä tarkasteltava alue. Kartalla näkyvät Siltanevan hankealue, sähkönsiirron maakaapeliinja ja etäisyysvyöhykkeet voimaloista.

2 MAISEMAN YLEISKUVA

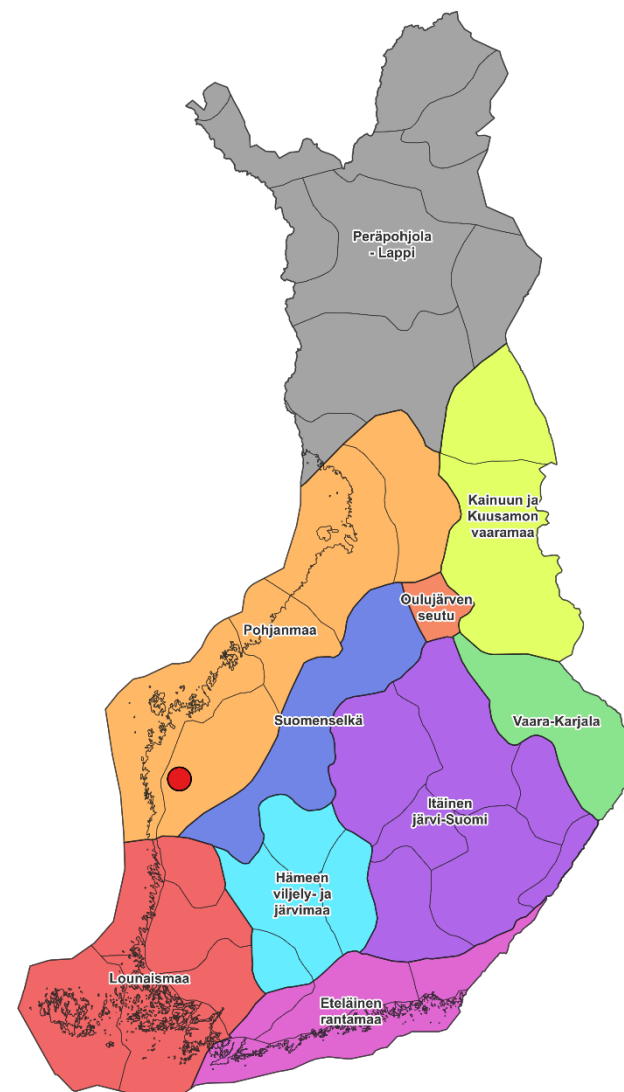
2.1 Maisemamaakunnallinen mittakaava

Suomen maisemamaakuntien ja -seutujen jaossa hankealue ja tarkastelualue kuuluvat kokonaisuudessaan Pohjanmaan maisemamaakuntaan ja pääosin siihen kuuluvaan Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien maisemaseutuun. Tarkastelualueen länsireuna kuuluu Etelä-Pohjanmaan rannikkoseutuun.

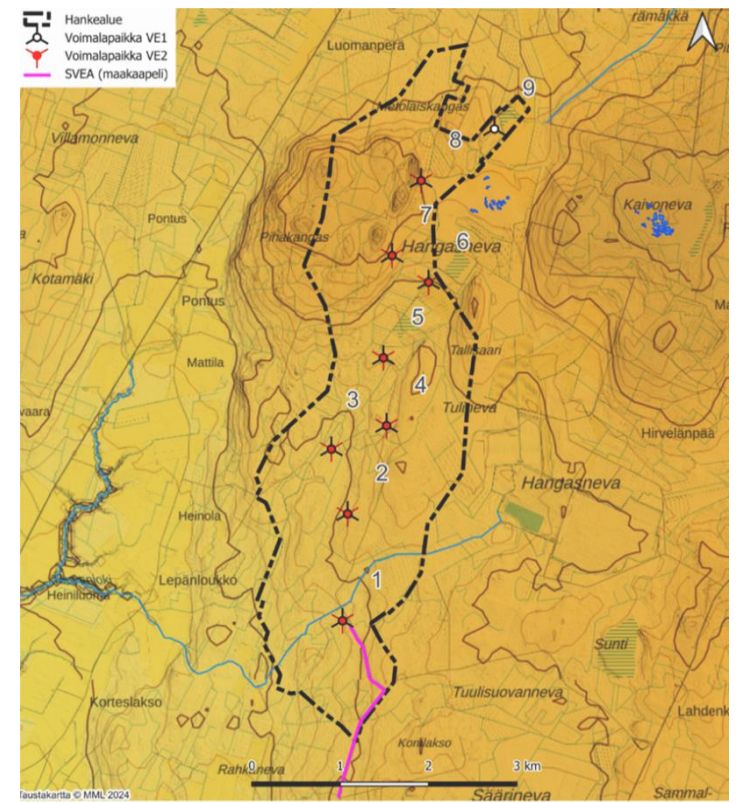
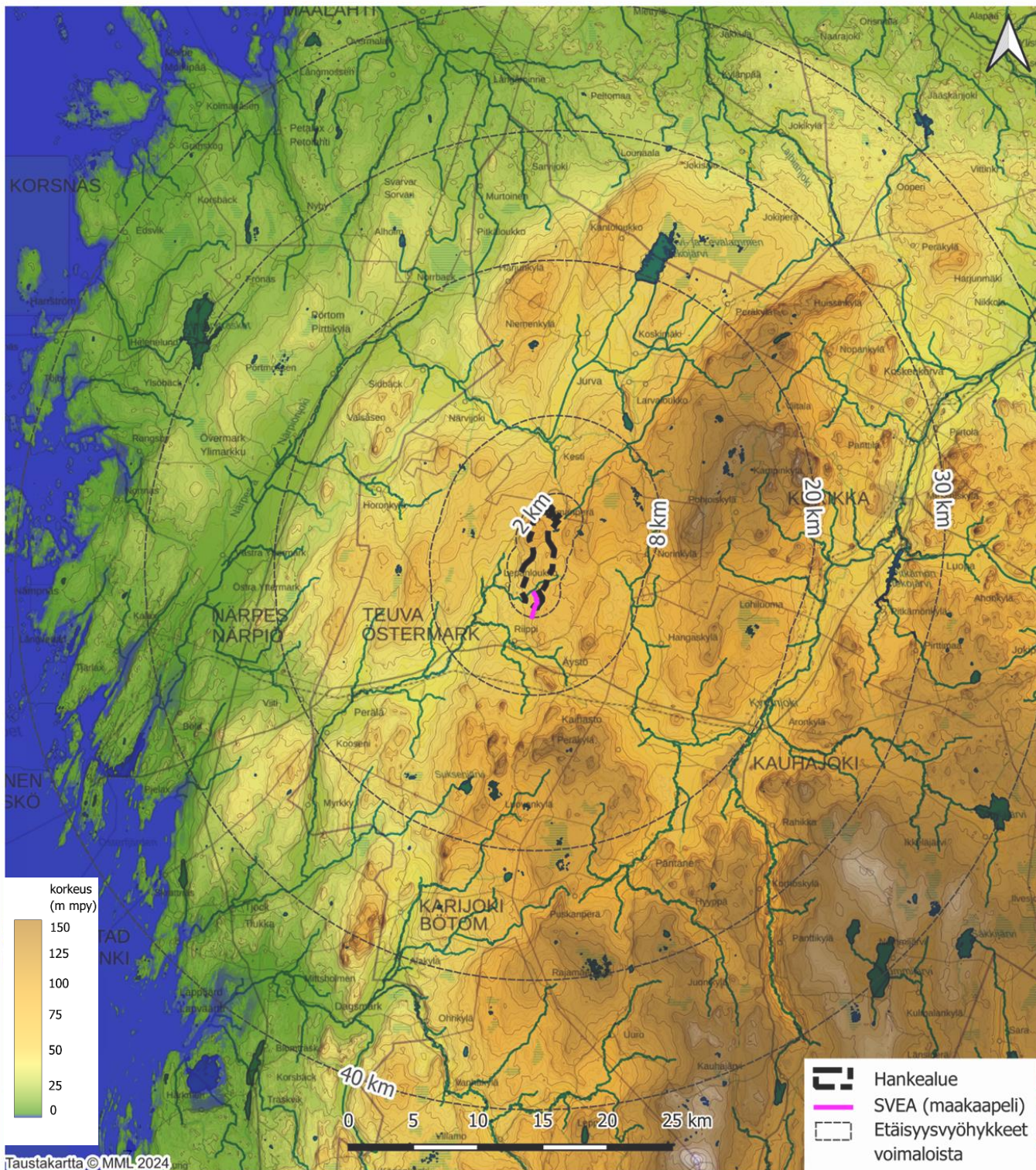
Pohjanmaan maisemamaakunnassa yhteisiä piirteitä koko alueella ovat suurehkot mereen laskevat joet, jokia reunustavat selvärajaiset laaksot ja näiden väliset lähes asumattomat selännealueet sekä suhteellisen tasainen maasto, jonka korkeusvaihtelut ovat yleensä vähäiset. Harjumuodostelmia on niukasti ja ne ovat matalia. Maankohoaminen muovaa rannikon luontoa. Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien seudulla viljavien jokivarsien maisema avautuu alueelle tunnusomaisena tasaisena lakeutena. Jokilaaksojen väliin jäävillä selännealueilla pinnanmuodot voivat olla vaihtelevan kumpareisia. Vesistöt ovat pääasiassa jokia.

Pohjanmaa on ollut jo pitkään asuttua ja maakunnalla on pitkät ja vankat kulttuuriperinteet. Asutus on sijoittunut aikanaan jokivarsille ja raittikiyliin eli nauhamaisesti jokien ja niiden rantoja myötäilevien teiden varsille. Alueella sijaitsevat maamme pohjoisimmat umpipihat. Perinteiset komeat ”kaksifooninkiset” eli kaksikerroksiset pohjalaistalot rakennettiin horisontaalisen maiseman vastapainoksi. Peltolaakutta aiemmin elävöittäneestä ”latomerestä” sekä väliaikaisasumuksista: jokisaunoista ja kytötuvista on enää rippeitä jäljellä. Laaja peltoviljely on lähtenyt yleensä suonraivauksesta ja kytöviljelystä. (Ympäristöministeriö 1992 ja Kuoppala, Asunmaa & Purola 2013b).

Lakeus jatkuu Etelä-Pohjanmaan rannikkoseudun eteläosissa rannikolle asti. Mantereen puolella asutus muistuttaa Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuden seutua; muualla se on hakeutunut yläville tasanteille joko pienten jokien rantamille tai merenlahtien tuntumaan. Rannikkoseutu on perinteisesti ruotsinkielistä ja rakennuskanta ilmentää myös suomenruotsalaisen kulttuurin piirteitä. (Ympäristöministeriö 1992)

Kuva 3 Hankkeen maisemamaakunnallinen sijainti.

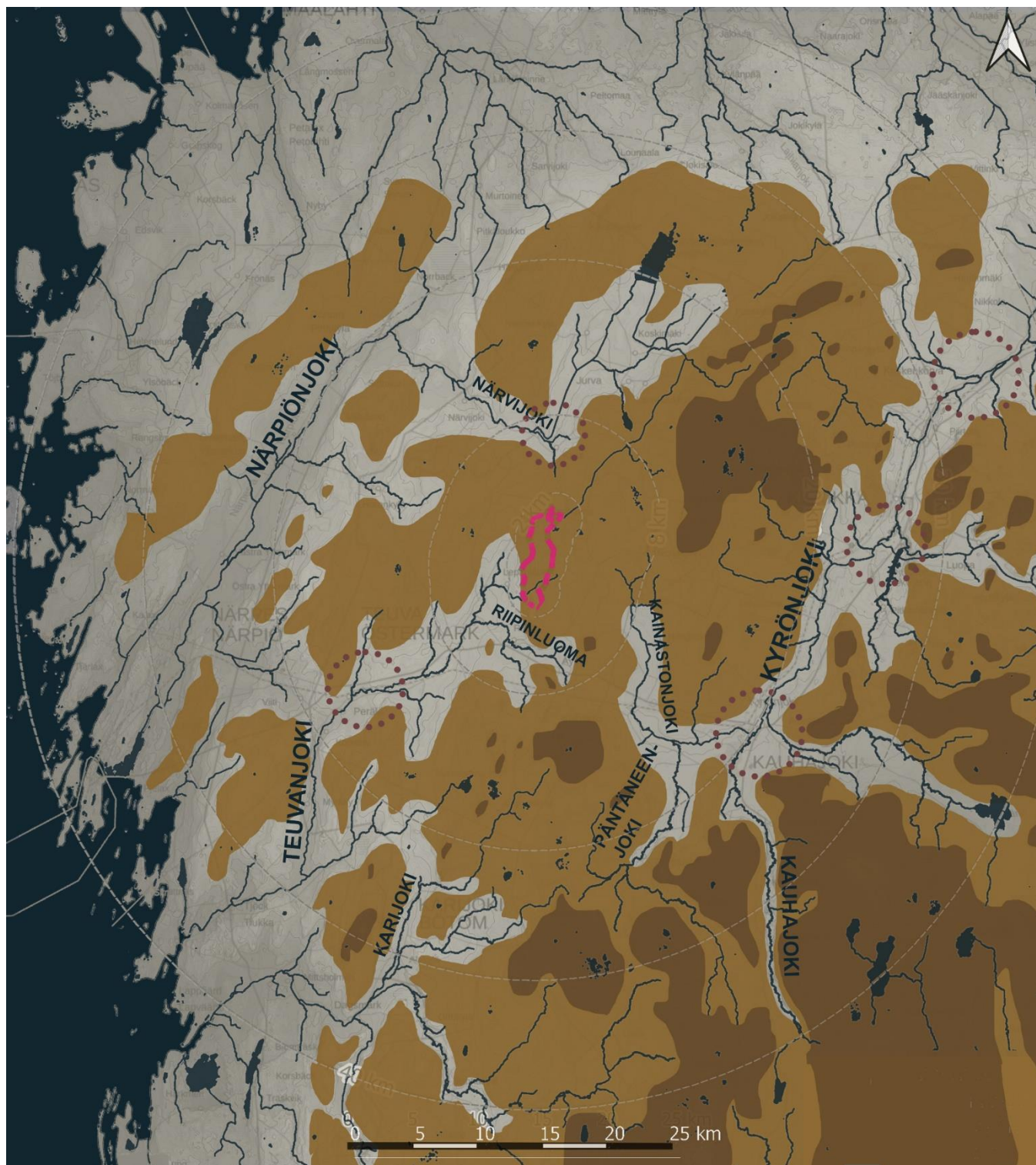

2.2 Korkeussuhteet

30 km säteellä voimaloista, maasto laskee laajassa mittakaavassa tarkasteltuna länteen ja luoteeseen päin, kohti rannikkoa, ja nousee itään ja kaakkoon, kohti Suomenselän vedenjakajaseudun kankaremaita. Matalimmillaan maasto on siten rannikolla alle 2,5 m mpy ja korkeimmillaan, noin 200 m mpy korossa Kurikan länsipuolella sijaitsevilla kalliomäillä, yli 20 km voimaloista itään.

tarkastelualue on pääosin loivapiirteistä ojitettua suometsää ja tasaista, horisontaalista viljelylakeutta. Maisemassa erottuu lisäksi joitakin pienten, mutta selvärajaisten kalliosten mäennyppylöiden ketjuja. Korkeimmat mäet, lähes 30 km etäisyydellä suunnitelluista voimaloista sijaitsevat Kristiinankaupungin Pyhävuori ja Ilmajoen Santavuori, nousevat noin 75 m ympäristöään ylemmäs.

Kuvat 4-5 Vaikutusalueen ja hankealueen maastonmuodot

Hankealue sijaitsee alavien tasaisten viljelylaaksojen välisellä hieman korkeammalla, mutta pääosin loivapiirteisellä selännekohtalla. Alueen luoteisreunaan rajautuu yksittäinen noin 35 m ympäristöstään nouseva kalliokohouma, Pihakangas – Torninmäki. Maasto nousee Torninmäellä korkeimmillaan 120 metriä merenpinnan yläpuolelle. Hankealueen matalin kohta sijaitsee sen lounaiskulmassa korossa 80 m mpy. Tasoerot ovat yleisesti hankealueella ja ympäristössä alle 40 m.

2.3 Maisemarakenne ja vesistöt

Hankkeen maisemarakenteen muodostavat loivapiirteiset metsäiset selännealueet ja niiden väliset alavat jokilaaksot. Seudun itäosassa maisemarakenne erottuu länsiosaa selkeäpiirteisemmin, tasoerojen ollessa siellä hieman jyrkempiä.

Hankealue sijoittuu maisemallisesti merkittävien jokien, Teuvanjoen, Kyrönjoen ja Närpiönjoen vesistöjen yläjuoksulle, toisin sanoen useampien pienempien, leveämpiin jokiin laskevien, jokiuomien läheisyyteen. Hankealueelle sijoittuvat kaksi puroa yhtyvät Teuvanjokeen.

Hankealueesta länteen ja etelään sijoittuvat Teuvanjoen ja siihen liittyvän Riipinluoman kapeat uomat, jotka yhdistyvät hankkeen lounaispuolella ja virtaavat siitä edelleen kohti rannikkoa ja Kristiinankaupunkia leveämpänä Teuvanjokena.

Suunnitelluista voimaloista noin 7 km itään virtaa Kainastonjoki, joka laskee suureen Kyrönjokeen. Kyrönjoki laskee Kauhajokeen pohjoiseen, Kurikan kautta kohti Merenkurkkua. Kyrönjokeen laskevat vaikutusalueella myös maisemallisesti merkittävät Kauhajoki ja Päntäneenjoki.

*Kuva 6 Vaikutusalueen maisemarakenne ja sitä jäsentävät joet. Kuvas-
sa laaksot ja muut alavat maat erottuvat vaalealla, loivat selän-
nemaat ruskealla ja hieman korkeammat selänneet tumman ruske-
alla. Maiseman solmukohtia on merkitty kuvaan ympyröillä. Ta-
soerojen jäädessä pieniksi, maisemarakenne hahmottuu varsinkin
vaikutusalueen länsipuolella eniten maankäytön kautta. Kyrönjo-
ella rakenne on selkeämpi.*

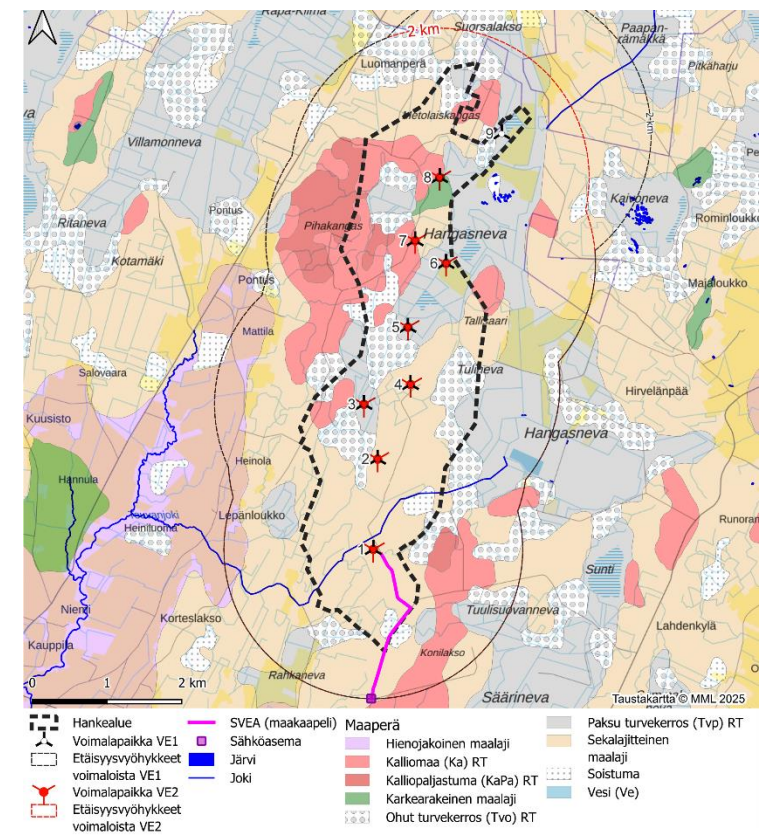
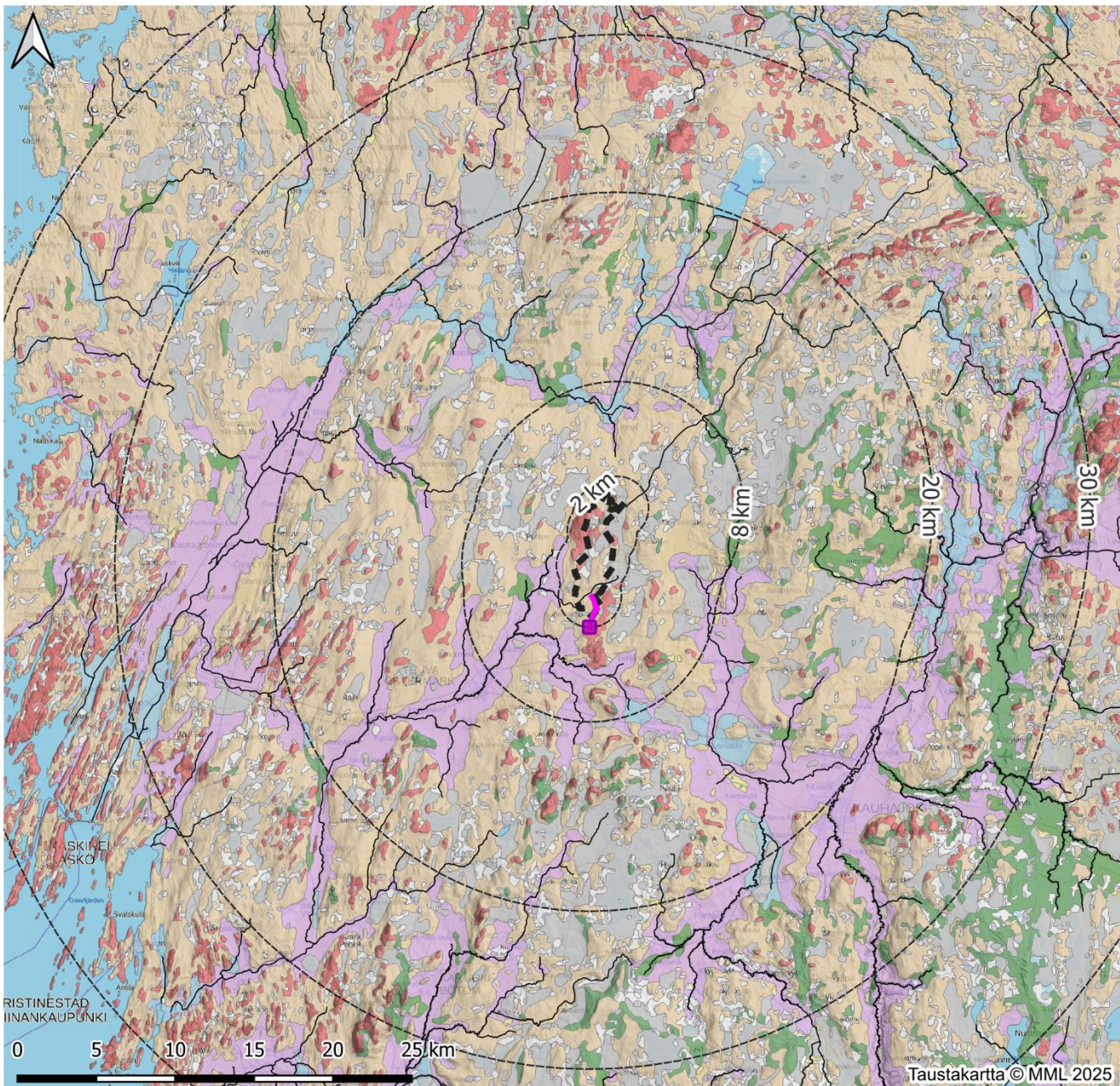
Myös NÄrvijoki ulottaa hankkeen pohjoispuolella vain noin 7 km päähän suunnitelluista voimaloista. NÄrvijoki laskee lännempänä NÄrpiönjokeen, joka puolestaan laskee luoteeseen, kohti rannikkoa ja Kaskista. Tarkastelualueen eteläreunaan ulottuu myös Karijoki ja pohjoisreunaan Sarvijoki.

Seudulla on erittäin vähän avovesiä. Lähimpään keskikokoiseen järveen on hankkeesta etäisyyttä lähes 30 km. Alueella on joitakin pikkujärviä tai suolampia ja tekojärviä. Seudulla on ollut aiemmin laajoja suomaita, jotka ovat määritelleet osaltaan seudun maisemarakennetta, ja joille tasamaan valumavedet ovat ohjautuneet. Nykyisellään sadevedet laskevat enemmän ojituksia pitkin jokiin ja myös tulvivat ajoittain pelloille. Maisemarakenteeltaan pirstaleinen merenranta sijoittuu lounaassa 32-42 km päähän suunnitelluista voimaloista, Siltanevan voimaloiden teoreettisen näkyvyysalueen ulkoreunalle.

Kuvat 7-11 Vaikutusalueen lukuisten laskujokien vesistömaisemat vaihtelevat hankkeen läheisistä kapeista uomista leveisiin ja vuolaisiin jokiin. Taajamat sijoittuvat jokien varsille ja kyläasutus jokilaaksoja seurailevien teiden varrelle, vaihtelevalla etäisyydellä jokirannasta.

Kuvissa Teuvanjoen yläjuoksun kapea uoma, mutkittuva Riipinuoma Äystössä, Kyrönjoen maisemia ja NÄrpiönjoen kaupunkinäkömää.

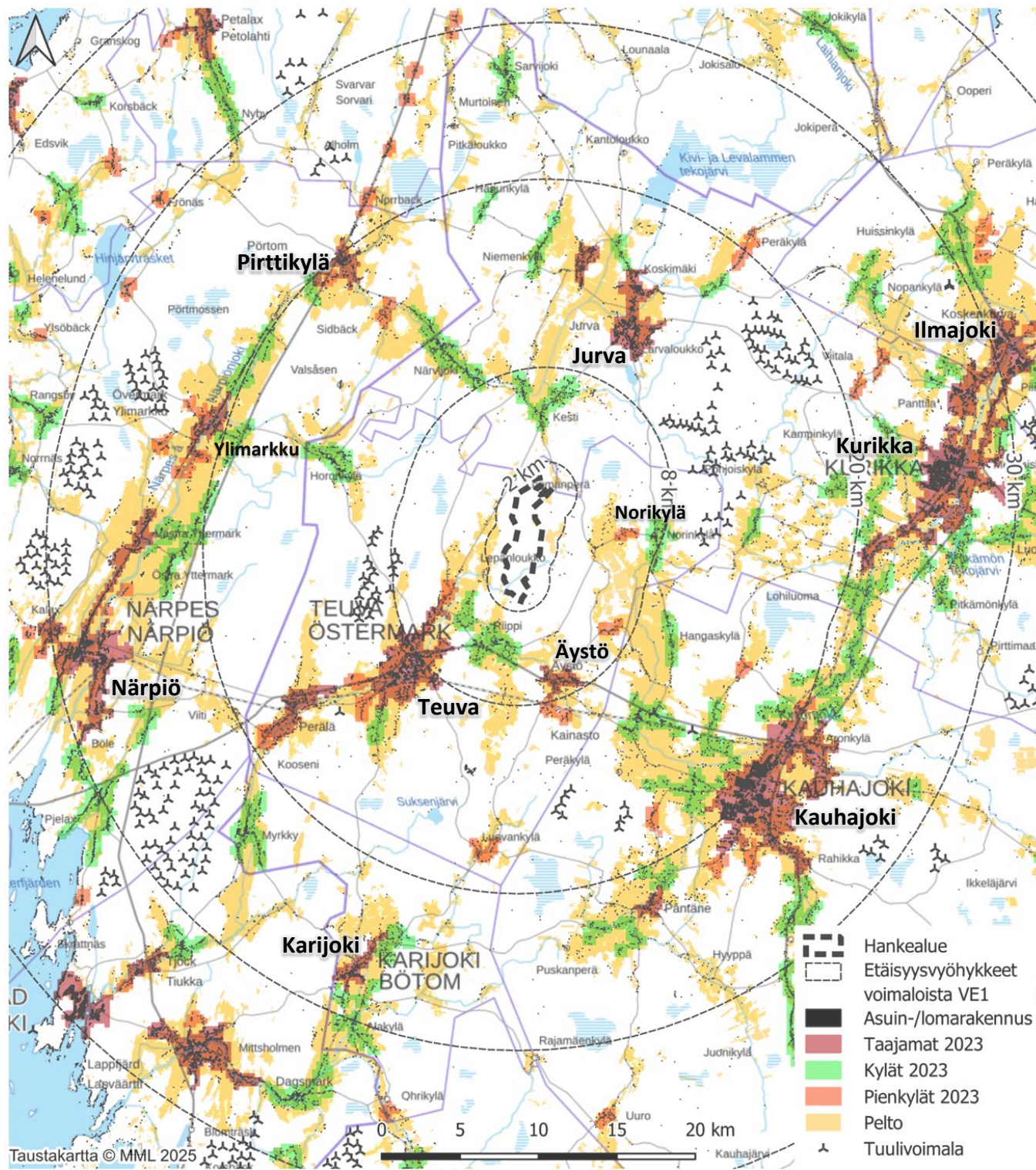
2.4 Maaperä

Hankealueen maaperä on pääosin moreenia, suopainanteissa kuitenkin turvetta ja pohjoispäässä vähäisesti myös kalliota ja hiekkaa.

Myös muilla vaikutusalueen metsäisillä alueilla maaperä pääsääntöisesti moreenia ja suometsissä turvetta. Jokilaaksojen peltolakeuksille on huuhtoutunut hienojakoisia maaleja, käytännössä hienoa hietaa, hiesua ja savea.

Vaikutusalueen itäreunaan päättyy Lahden Salpausselältä Tampereen kautta Kurikkaan jatkuva mittava harjumuodostuma. Karkearakeisempia hietta ja hiekkamaita on paikoitellen hajanaisesti muuallakin, erityisesti vaikutusalueen etelä- ja itäpuolilla.

Kuvat 12-13 Vaikutusalueen ja hankealueen maaperä

2.5 Asutus ja kulttuurimaisema

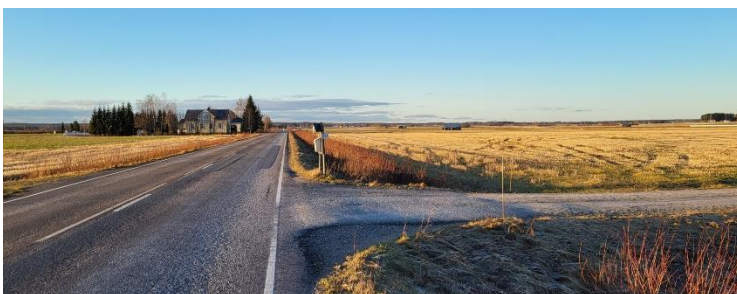
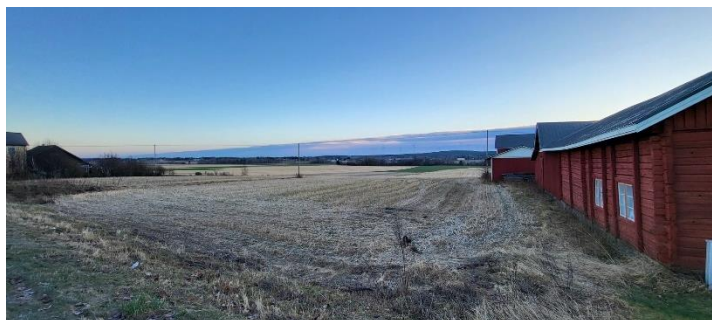
Seudun viljelymaat on raivattu lähes kokonaan jokia ympäröiville laajoille ja maaperältään hienojakoisille tasangoille. Nämä viljelylakeudet ovat Etelä-Pohjanmaan maisemalle tunnusomainen ja arvokas maisemapiirre.

Lukuisten kylien, taajamien ja useiden pienten kaupunkikeskusten muodostama yhdyskuntarakenne on hyvin verkostoitunut ja maisemakuvallisesti jatkuva. Asutus ja tiestö seurailevat jokia ympäröiviä viljelymaita. Tiet johtavat suoraan asutuskeskittymästä toiseen, pienempien kylien ja kapeampien laskujokien viljelymaisemien kautta. Kyläasutus sijoittuu useimmiten nauhamaisesti teiden varsille, ja joet erottuvat puustoisina nauhoina peltojen keskellä.

Lakeuksien kulttuurimaisemassa ikonisena teemana erottuvat punavalkoiset kaksikerrokset, eli kaksifooniset, pohjalaistalot, jotka näkyvät värityksensä ja muotonsa vuoksi avoimessa maisemassa pitkälle. Myös alavien peltoaukeiden keskellä nököttävät ladot ja seudun yritteliäisyydestä kertovat lukuisat kyltit, hallit ja vanhat nuorisoseurat ovat perinteiselle pohjalaismaisemalle tyypillisiä.

Uudempana elementtinä maisemassa erottuvat jo nykyisellään tuulivoimalat. Voimalat sijoittuvat näkymissä toistuvasti lakeuksien tai niiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen taustalle, toisaalta hyvin näkyvällä tavalla, mutta toisaalta useimmiten alisteisesti suhteessa lähemmäs katsojasta sijoitettuun maisemaelementteihin. 30 km säteelle Siltanevan hankkeesta on rakennettu 13 muuta tuulivoima-aluetta, jotka sijoittuvat maisemassa käytännössä seitsemäksi ryhmitelmäksi.

Kuva 14 Seudun yhdyskuntarakenne ja viljelymaisemat. Kuvassa on esitetty myös seudun maisemassa nykyisellään näkyvät tuulivoimalat

Siltanevan hankealueen läheisyyteen sijoittuu useita kaapeampien yläjuoksun laskujokien kylämaisemia, joiden lähimmät asuinrakennukset ovat 2 km päässä suunnitelluista voimaloista. Lähimpänä hanketta sijaitsevat noin 2000–3000 asukkaan taajamat ovat Teuva, noin 7 km voimaloista lounaaseen, ja Jurva, noin 10 km voimaloista koilliseen. Noin 11,5 km hankkeesta etelään sijoittuu Pikku-Parran vapaa-ajan keskus, jossa on mm. laskettelurinne ja mökkikylä. Myös seudun keskeiset retkeilyreitit sijoittuvat samalle suunnalle eli Teuvan ja Karijoen väliseen hieman ympäröivää seutua vaihtelevampaan maastoon. Loma-asutusta seudulla on kaiken kaikkiaan kuitenkin melko vähäisesti.

Lukuisten viljelymaisemien joukossa keskeisimpänä erottuu hankkeesta itään sijoittuva Kyrönjoen ja Kauhajoen akseli, joka jatkuu koillisen suunnalla Ilmajoelle ja Seinäjoelle. Joki-kokonaisuudelle keskittyy erityisen paljon maisemallisia ja kulttuuriympäristöllisiä arvoja ja se on samalla keskeinen seudun yhdyskuntarakenteen kannalta. Toinen kulttuurimaisemallisilta piirteiltään erottuva vyöhyke löytyy suomenruotsalaiselta rannikolta. Vyöhyke rajautuu mereen liittyvine elinkeinoineen ja rannikkokaupunkeineen tarkasteltavan alueen reunalle, osin sen ulkopuolelle. Rannikon eteläpohjalaisesta maisemasta eroavat piirteet näkyvät tarkastellulla alueella erityisesti Närpiössä.

Kuvat 15-25 Vaikutusalueelle tyypillistä kulttuurimaisemaa ja rakennettua kulttuuriympäristöä: Koivukujanteita, punavalkoisia pohjalaistaloja sisäänkäynteineen ja umpipihoineen, lakeuksia, junarataa, vaaleankeltaisia historiallisia arvorakennuksia, latoja pelloilla ja hallimaisia teollisuusrakennuksia kyltteineen.

2.6

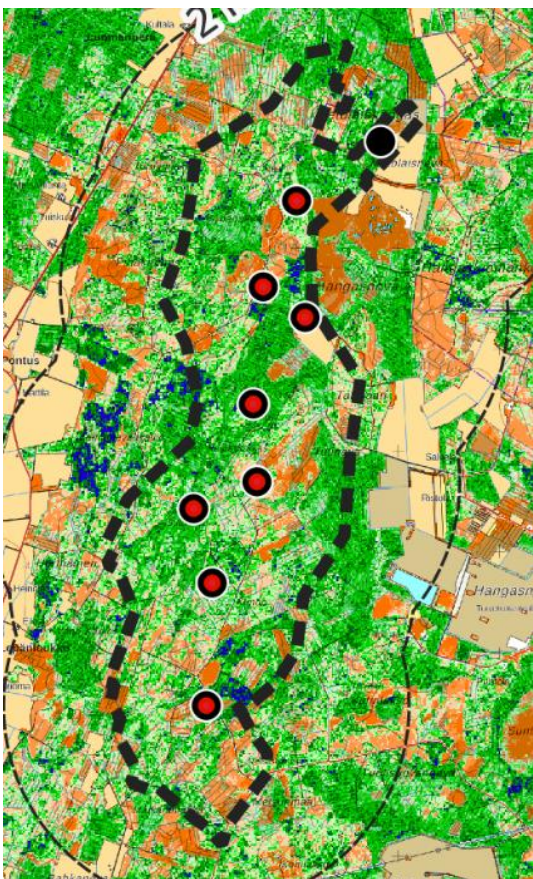
Luonnonmaisema

Tarkasteltava alue sijoittuu Pohjanlahden rannikon ja Suomenselän vedenjakajaseudun väliin. Luonnonmaisema on ka-rua, mutta kuitenkin hieman rehevämpää kuin Suomenselän ylängöllä. Metsät ovat kuusi- tai mäntyvaltaisia, lehtipuusto pääosin koivua. Luonto vaihtuu rehevämmäksi ja lehtipuuvaltaisemmaksi rannikkoa etelään ja myös pohjoiseen, Vaasan seudulle, mentäessä.

Seudun luonnonmaisema on voimakkaasti ihmisen muokkaa-maa. Pienten korkeusvaihtelujen myötävaikutuksesta seudun alkuperäinen avosoinen luonnonmaisema on laaja-alaisesti tarkasteltuna kadonnut. Siitä on jäljellä jonkin verran suo- ja metsälaikkuja, sekä joitakin korkeampia mäkiä. Laajoissa suometsissä näkyvät metsätalouden jäljet ja ojitukset, osaltaan myös turvetuotanto ja tuulivoima. Metsäkuvio mu-kailee kapeaa kiinteistöjaotusta. Metsäpalstat ovat pieniä ja eri hakkuuvaiheissa. Palstojen puusto on tasaikäistä.

Vanhaa metsää ja säilynyttä suota on vähäisesti, mutta myös ne rajautuvat toisaalta paikoin selvärajaisiksi laikuiksi, jotka voivat olla maisemallisesti edustavia. Pienialaisia vanhan, yli 100-vuotiaan, metsän laikkuja sijoittuu muutama myös hankealueelle, Lehmikallion ja Loimilakean kohdille. Suunnitellut voimalanpaikat eivät sijoitu vanhan metsän kohdille, vaikkakin niiden välittömään läheisyyteen.

Kuva 26 Hankkeen ja sen vaikutusalueen sijoittuminen luonnonmaiseen. Kartta näyttää lehtipuiden (muu kuin koivu) tilavuutta seudulla. Samalla se havainnollistaa luonnon vaihtumista oranssina erottuvalla luonnoltaan yksipuoliselta Suomenselältä rehevämmälle vihreällä erottuvalle rannikolle päin. Tarkastelualue sijoittuu ylängön pohjoispuolelle luonnonmaiseman vaihtumisyvyöhykkeelle.

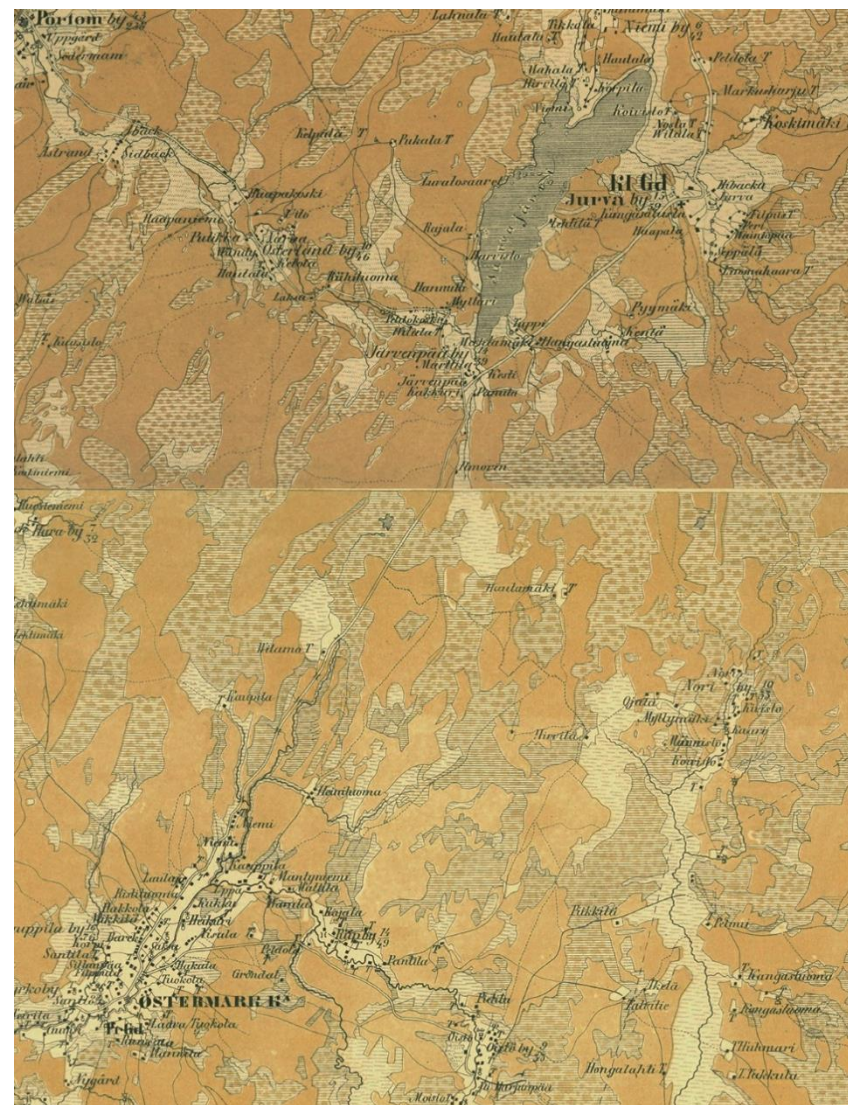

Kuva 27 Hankealueen puuston ikä. Vanha, yli 109-vuotias, puusto erottuu kuvassa sinisellä, suunnitellut voimalanpaikat punaisella ja mustalla.

2.7 Maiseman historia

Seudun maisemalla on erittäin pitkä asutuksen ja maankäytön historia, josta on myös jäänyt paljon jälkiä maisemaan. Useat muinaisjäännökset kertovat seudulla olleen asutusta jo kivikaudella ja myöhemmin myös pronssikaudella ja rautakaudella. Vanhin oletettu löydös, Karijoen Susiluola, on ajoitettu paleoliittiselle kivikaudelle, viimeisen jääkauden keskellä vallinneen lämpökauden aikaan (noin 115 000–130 000 vuotta sitten), jolloin luolassa arvioidaan oleskelleen Neandertalin ihmisiä (Museovirasto 2025). Löydös on pohjoismaissa täysin poikkeuksellinen.

Kyläasutus vakiintui seudun jokivarsille keskiajalla. Tiestön ja peltoalueiden raivaamisen myötä kulttuuri-maisema ja yhdyskuntarakenne muotoituivat vähitellen nykyisen kaltaisiksi. Ihmistoiminta on muokannut seudun maisemapiirteitä voimakkaasti myös viime vuosisadan aikana maatalouden tehostumisen, metsänhoidon ja energiantuotannon myötä. Seudun luonnonmaisemalle tyypilliset laajat suoerämaat erottuvat vielä selkeästi 1950–60-luvun ilmakuvissa. Nykyisellään niistä jäljelle jääneitä laikkuja on suojeltu Natura-tai luonnonsuojelualueina.

Kuva 28 Teuva (Östermark), Jurva ja Norinkylä Kalmbergin kartastossa vuonna 1855. Hanke-alue on sijoittunut kulttuurimaisemien väliselle metsä- ja suoalueelle kuten nykyisinkin. Peltoalat ovat sittemmin laajentuneet. Kuvassa näkyy myös nykyisellään umpeutunut ja viljelylajikeutena tunnettu Jurvajärvi.

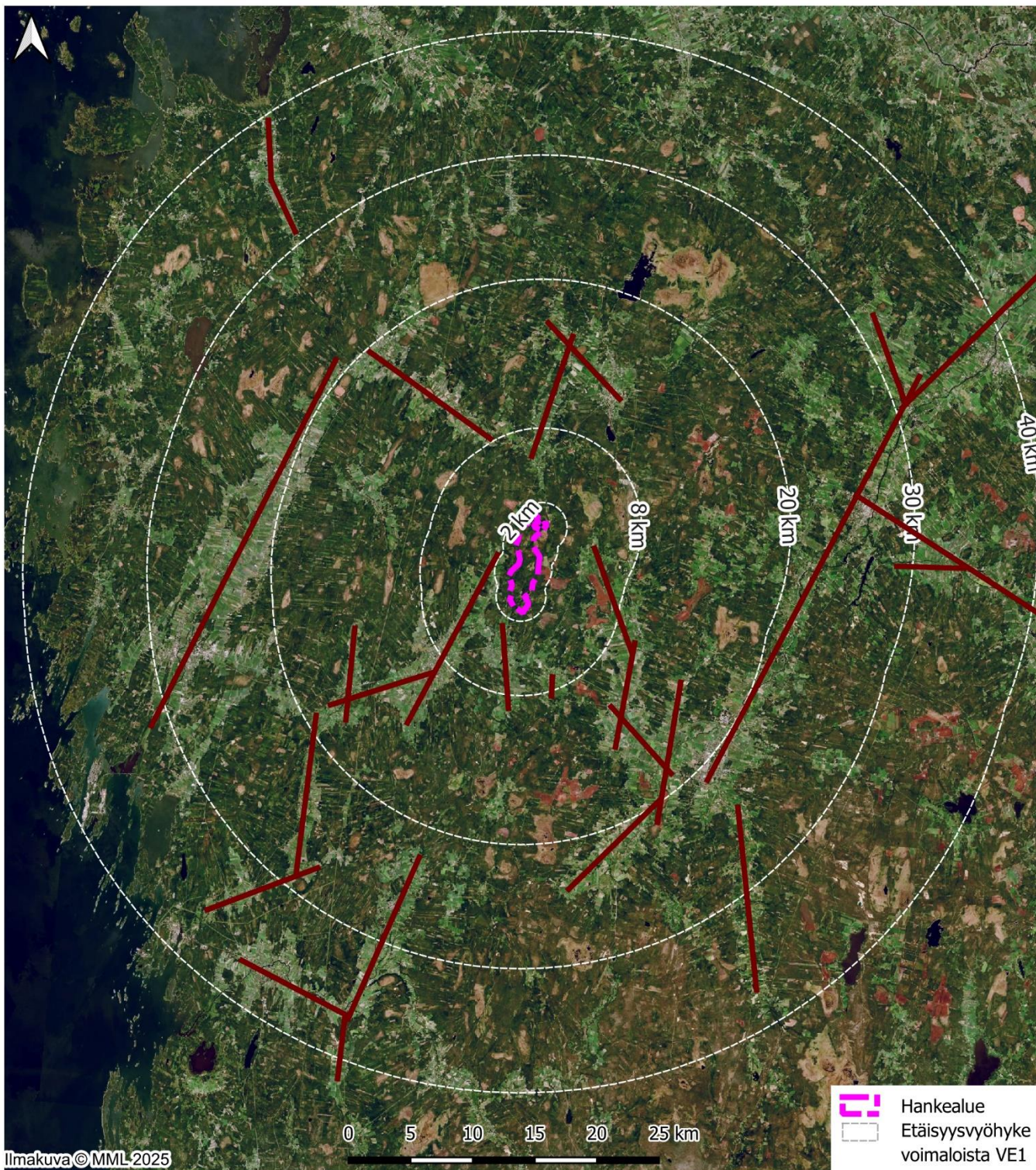

Kuvat 29-31

Vasemmalla ilmakeku Kauhajoen ja Teuvan välisestä lähes luonnontilaisesta laajasta suoerämaasta vuodelta 1947. Nykyisin kuvan maisema on pääosin kadonnut. Palkalla on ojitettua suometsää, laaja turvetuotantoalue ja tuulivoimaloita. Samankaltaiset maiseman muutokset ovat tyyppillisiä ja laaja-alaisia Pohjanmaan maimamaakunnassa.

Oikealla ylhäällä Lutakkoneva, joka on rimpineen yksi esimerkki edustavasta Etelä-Pohjanmaan nykyisestä pienialaisesta suolaikkukohteesta. Suo on suojeltu Natura-alueena.

Oikealla alhaalla esimerkki seudulle nykyisin tyyppillisestä metsäkuiviosta.

2.8 Maisematila ja suuntautuneisuus

Seudulla on paljon jokivarsille sijoittuvia laajoja avoimia maisematiloja. Jokilaaksojen avoimet maisematilat ovat pääosin horisontaalisia avoimia tasankoja, mutta erityisesti Kyrönjoella ja siihen laskevalla Kauhajoella laaksojen reunat ovat jyrkempiä ja näkymiä avoimeen maisemaan aukeaa myös ylempää laakson reunoilta. Toisaalta reunoiltaan jyrkemmät laaksot ovat yleisesti ottaen tasaisia laaksoja kapeampia, joten maisema näyttäytyy seudullisessa tarkastelussa ja tuulivoiman suhteen laajimmin laakeiden tasankomaisten laaksotilojen ylitse. Avoimia maisematiloja on myös säilyneillä avosoilla ja turvetuotantoalueilla.

Tasankomaiset lakeuksien laaksotilat ovat seudulle tyypillisiä. Siten tuulivoimahankkeet näkyvät seudulla verrattain laajasti. Laaksojen suuntautuneisuus ja toisaalta esteettömän viljelymaiseman laajuus vaikuttavat siihen, mihin mikäkin tuulivoimahanke näkyy. Maisemarakenteessa ei ole yhtenäistä suuntautuneisuutta, minkä vuoksi myös avointen maisematilojen ja niihin liittyvien keskeisten näkymien suuntautuminen on vaihtelevaa. Maisematila on suuntautunut kohti Siltanevana erityisesti hankkeen kaakkois-lounaispuolilla, osin myös pohjoisessa.

Laaksotilat eivät ole suuntautuneet Siltanevaa kohti lännestä eivätkä idästä päin, minkä vuoksi muodoltaan nauhamainen voimalaryhmä ei näy kovin laajasti ulomman vaikutusalueen ja kaukovaikutusalueen näkymissä leveänä muodostelmana, vaan useimmiten kapeampana ryhmänä. Aivan lähimpiin idän ja lännen suunnan laaksoihin muodostelma toki näkyy leveänä maiseman suuntautuneisuudesta riippumatta, niihin kohtiin joissa maisematila on tarpeeksi leveä.

Kuva 32 Maisematilojen suuntautuminen seudullisessa mittakaavassa suhteessa hankealueeseen. Punaiset viivat havainnollistavat suuntia, joihin laaksotiloista avautuvat pisimmät näkymät. Voimalat näkyvät läheltä tai korkealta katsottuna myös laaksojen yli.

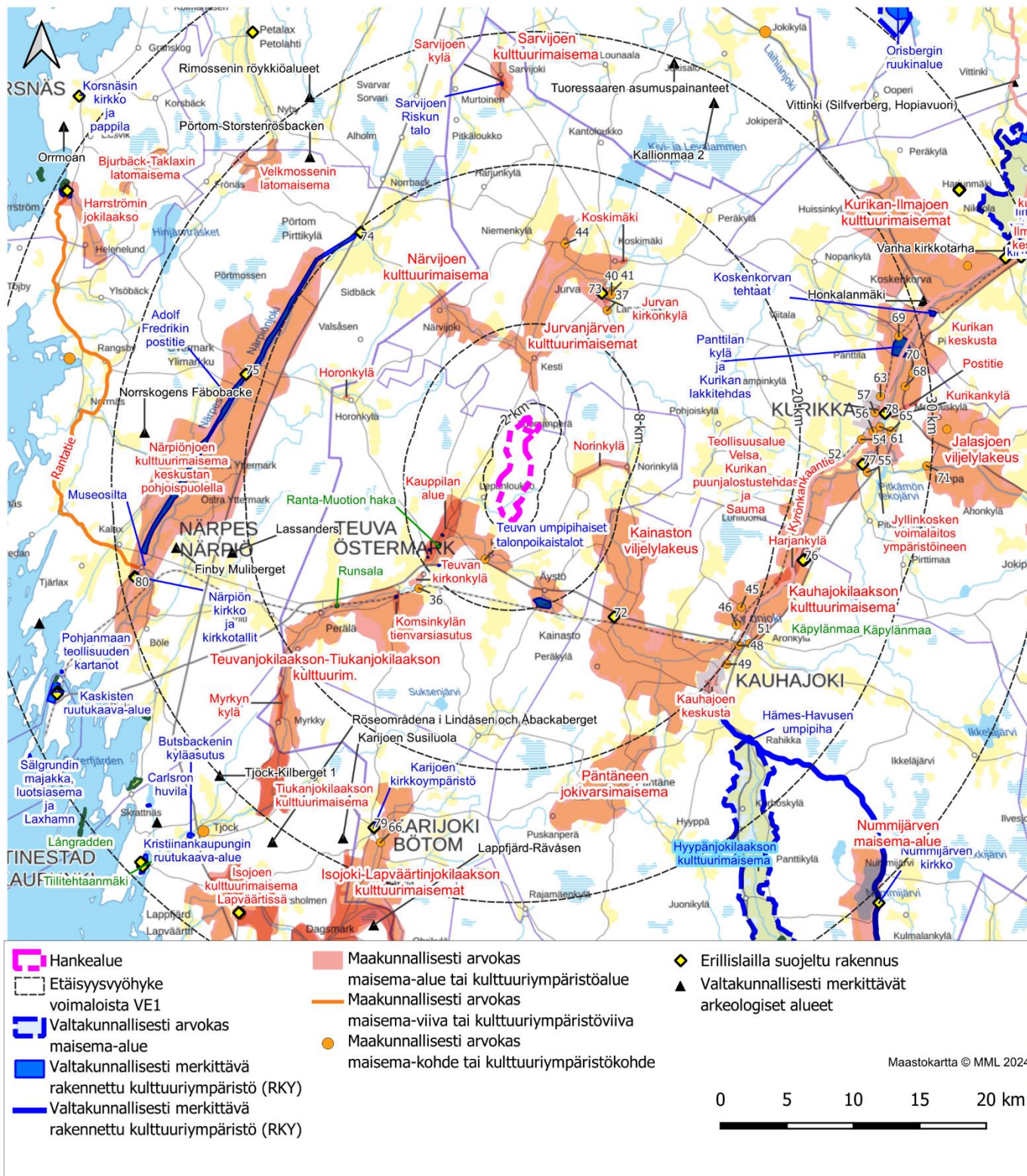
2.9 Arvoalueet ja -kohteet

Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueet ja erityiskohteet on esitetty koko vaikutusalueen osalta kartoilla ja taulukoissa valtakunnallisten ja maakunnallisten arvojen osalta. Lisäksi kartoilla on esitetty joitakin virkistys- ja luontokohteita. Hankkeen lähivaikutusalueen tarkennuksessa on esitetty myös muita arvokohteita. Kohteita ja niihin liittyviä maisemia on kuvattu tarkemmin tekstein ja valokuvin luvussa 3. Osa-alueiden tarkastelut.

Koko vaikutusaluetta kuvaavilla kartoilla näkyvät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA, 2021), valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY), suojellut rakennukset, maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Natura-alueet, Unesco Global Geopark, perinnemaisemat (perinnebiotoopit), virkistyskohteet- ja reitit, muinaisjäännökset sekä hankkeen lähivaikutusalueen muut inventoidut kulttuuriympäristökohteet. Esitetyt etäisyydet tarkoittavat lyhintä mahdollista etäisyyttä arvokohteesta lähimmälle Siltanevan voimalalle.

Kohdekuvausten lähteenä ovat toimineet maastokäynnin lisäksi suojeltujen rakennusten, RKY-alueiden ja muinaisjäännösten osalta Museovirasto ja Natura-alueiden ja valtakunnallisten maisema-alueiden osalta Ympäristöhallinnon verkkopalvelu. Perinnemaisemien tiedot perustuvat Metsähallituksen paikkatietoaineistoon. Virkistysten ja matkailun palvelujen lähtötietona on käytetty LIPAS-aineistoa ja muita saatavilla olevia karttatietoja ja sivustoja.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt sekä rakennetut kulttuuriympäristöt on kartoitettu 20.12.2024 voimaan tulleen Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 mukaisesti ja aluerajausten suhteen yhte-näisten Pohjanmaan maakuntakaava 2040 ja maakuntakaava 2050 (hyväk-sytty, ei vielä voimassa) mukaisesti. Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja kulttuurimaisemien tiedot perustuvat vuoden 2013-2014 laajoihin inventointeihin (Asunmaa 2014, Kuoppala, Asunmaa & Purola 2013b) ja maas-tokäynnin havaintoihin. Rakennettujen kulttuuriympäristöjen tiedot perustu-vat pääasiassa vuosien 2016-2017 maakunnalliseen inventointiin (Niukko 2017) ja maastokäyntiin. Pohjanmaan puolelle tarkastelualueita ei sijoitu maa-kunnallisia rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Maisema-alueet on mer-kitty Pohjanmaan maakuntakaavoihin merkinnällä maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö, kohdetarkennuksella kulttuurimaisema. Muiden inventoi-tujen kulttuuriympäristöjen tiedot perustuvat alueellisen vastuumuseoiden, eli Seinäjoen ja Vaasan museoiden inventointikohdetietoihin.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)

VAMA-alueet ovat Suomen maaseudun edustavimpia kulttuurimaisemia, joiden arvo perustuu monimuotoiseen kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan.

	Nimi	Etäisyys (km)
1	Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema	24,8

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)

Valtakunnallisen RKY-kohteet antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyyppittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä.

	Nimi	Etäisyys (km)
2	Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot / Laulaja	5,6
3	Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot / Ala-Peura	7,0
4	Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot / Kenttä	7,1
5	Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot / Maki-Laurila ja Harju	7,4
6	Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot / Saksa	7,4
7	Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot / Latvia- Komi	11,0
8	Adolf Fredrikin postitie	19,7
9	Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie	22,5
10	Hämes-Havusen umpipiha	25,1
11	Sarvijoensuu Riskun talo	26,1
12	Karijoen kirkko	26,4
13	Panttilan kylä ja Kurikan lakkitehdas	27,5
14	Museosilta	28,0
15	Närpiön kirkko ja kirkkotallit	28,6

Kuva 33 Kulttuurimaiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueet- ja kohteet

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja kulttuurimaisemat (ma)

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat harvinaisen tai suhteellisen hyvin säilyneitä kulttuurimaisemia, jotka edustavat maakunnan sisäisiä omia- ja erityispiirteitä. Maisema-alueiden arvo perustuu monimuotoiseen kulttuurivaikutteeseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan. (Etelä-Pohjanmaan liitto 2024)

	Nimi	Etäisyys (km)
16	Teuvanjokilaakson-Tiukanjokilaakson kulttuurimaisema	2,4
17	Jurvanjärven kulttuurimaisemat	2,9
18	Kainaston viljelylakeus	6,5
19	Närvijoen kulttuurimaisema	7,4
20	Kauhajokilaakson kulttuurimaisema	17,5
21	Närpiönjoen kulttuurimaisema keskustan pohjoispuolella	18,1
22	Päntäneen jokivarsimaisema	19,4
23	Isojoki-Lapväärtinjokilaakson kulttuurimaisemat	22,5
24	Sarvijoen kulttuurimaisema	24,9
25	Tiukanjokilaakson kulttuurimaisema	25,2
26	Kurikan-Ilmajoen kulttuurimaisemat	26,1
27	Velkmossenin latomaisema	27,0
28	Isojoen kulttuurimaisema Lapväärtissä	29,2
29	Jalasjoen viljelylakeus	29,3

Maakuntakaavan kulttuurihistoriallisesti merkittävä tielinjaus

	Nimi	Etäisyys (km)
30	Kyrönkankaantie	19,7
31	Rantatie (eteläinen osa)	28,6

Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (rky/m)

	Nimi	Etäisyys (km)
32	Kauppilan alue	3,7
33	Norinkylä	4,2
34	Pilke, Riipin koulu	4,6
35	Teuvan kirkonkylä	8,4

36	Teuvan rautatieasema	9,4
37	Jurvan vanha veistokoulu	10,5
38	Komsinkylän tienvarsi-asutus	10,7
39	Jurvan kirkonkylä	11,0
40	Ihanamäki ja Marttila	11,7
41	Jurvan vanha keskusta	12,0
42	Horonkylä	13,5
43	Koskimäki	14,2
44	Honkala	14,2
45	Opistola, Kauhajoen evankelinen opisto	18,9
46	Juuseentie 11, Vartiokulla II, Vartio-Kuutti	19,2
47	Kauhajoen keskusta	19,7
48	Ala-Mattila	20,1
49	Topeeka 99, Koskiaro, Kaura	20,2
50	Harjankylä	20,6
51	Havunen (Korpi-Aro)	20,8
52	Miedon tiilitehdas	21,7
53	Myrkyn kylä	22,1
54	Kurikan entinen ajokalutehdas	24,6
55	Lisämaa, Ahjola, Säntin koulu	25,2
56	Työväentalo (järjestö-talo)	25,5
57	Museonmäki	25,7
58	Jyllinkosken voimalaitos ympäristöineen	25,7
59	Sarvijoen kylä	25,8
60	Teollisuusalue Velsa, Kurikan puunjalostustehdas ja Sauma	25,8
61	Kankaantienvarren asutus	26,0
62	Kurikan keskusta	26,0
63	Latva-Reinikka (Kotoreinikka)	26,2
64	Kurikankylä	26,6
65	Oja-Kurikka	26,9
66	Karjien kotiseutumuseo ja Marttunen	27,3
67	Postitie	27,6
68	Tuiskulan koulu	28,1
69	Nopankyläntien asutus	28,3
70	Pyhäkoulutupa (ent. Kiertokoulutupa, Puhelinkeskus)	28,8
71	Myllykylän koulu	29,6

Erillislaeilla suojellut rakennukset

Kohteet on suojeltu lailla rakennusperinnön suojelemisesta, asetuksella valtion omistamien rakennusten suojelusta tai kirkkolailla. Lähekkäin sijaitsevat ja samaan rakennuskokonaisuuteen esim. pihapiiriin kuuluvat lailla suojellut rakennukset on yhdistetty yhden kohdemerkin alle.

	Nimi	Etäisyys (km)
72	Kainaston vanha koulurakennus	11,5
73	Jurvan kirkko	11,5
74	Pirttikylän kirkko	19,8
75	Ylimarkun kirkko	21,4
76	Toikan tilan rakennukset	22,4
77	Syytinkitalo (Mäntylä)	24,8
78	Kurikan kirkko ja kellotapuli	26,4
79	Karijoen kirkko	26,5
80	Närpiön kirkko	28,9
81	Kirkkotallit 151 kpl	28,9

Perinnebiotoopit (Perinnemaisemat)

Perinnemaisemat ovat perinteisten elinkeinojen ja maankäyttötapojen muovaamia alueita, joiden historialliset piirteet ovat säilyneet. Perinnemaisemia ovat esimerkiksi niityt ja hakamaat ja niiden käyttöön liittyvät rakenteet ja rakennelmat.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemakohteet on kuvattu koko tarkastelualueelta ja merkitty kartalle omalla merkinnällään. Paikallisesti arvokkaat perinnemaisemakohteet ja muut inventoidut perinnemaisemakohteet on kuvattu lähivaikutusalueen osalta ja merkitty lähivaikutusalueen arvokartalle.

Maakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit

	Nimi	Etäisyys (km)
82	Ranta-Muotion haka	6,1
83	Runsala	15,1
84	Käpylänmaa	28,0

Muinaisjäännökset

Muinaismuistolailla suojellut muinaisjäännökset on esitetty hankealuetta ja sen lähivaikutusalueutta kuvaavalla kartalla. Hankealueelle on tehty arkeologinen selvitys.

Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet (VARK)

Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet eli VARK-kohteet muodostavat ajallisesti, alueellisesti ja tyyteittäin kattavan kuvan maamme arkeologisesta kulttuuriperinnöstä. Ne on esitetty kartalla tarkastelualueen osalta, sillä kohteet sijoittuvat usein maisemallisesti merkityksellisille paikoille.

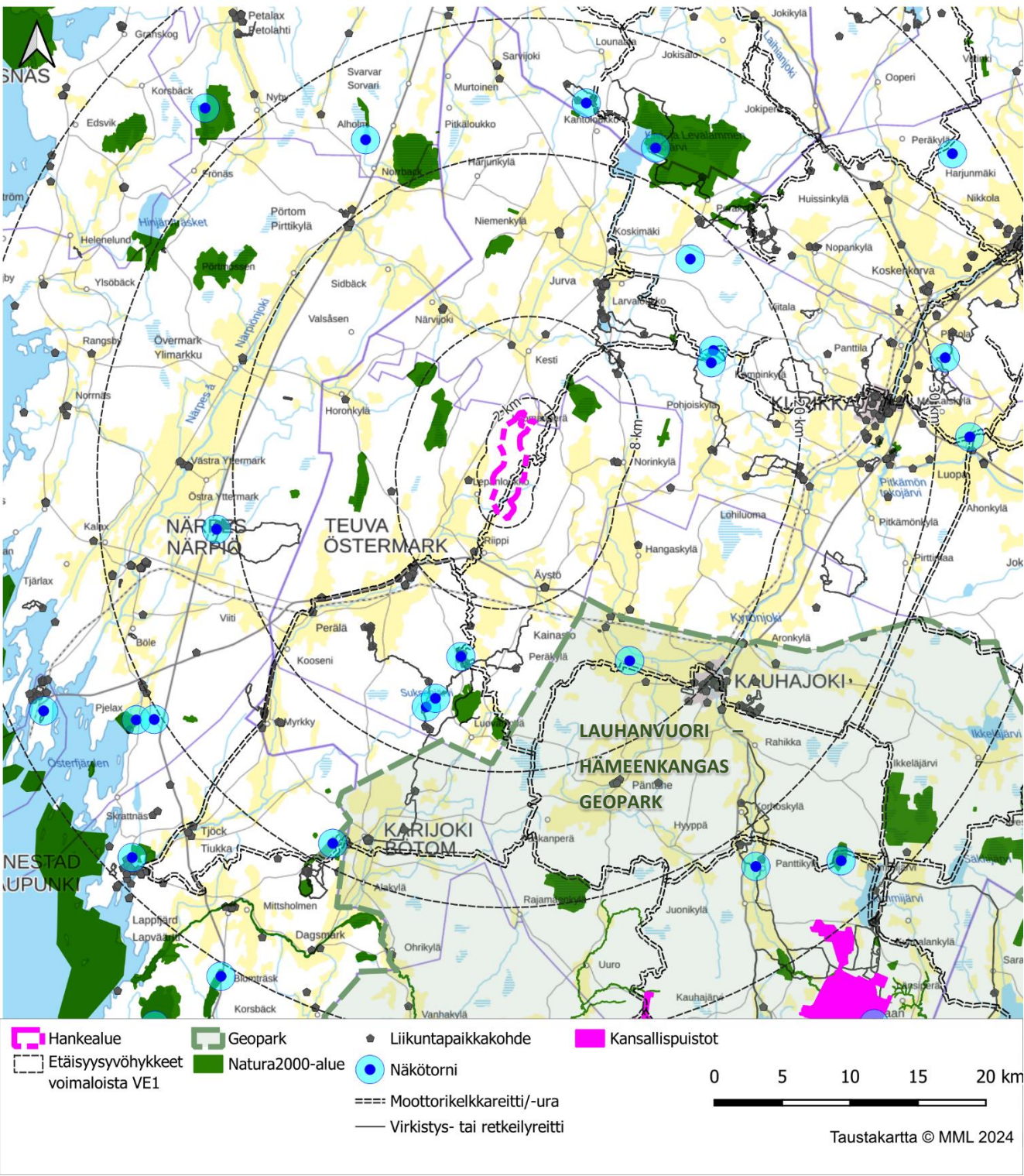
	Nimi	Etäisyys (km)
85	Lassanders, kultti- ja tarinapaikat	21,3
86	Finby Muliberget, kivirakenteet, työ- ja valmistuspaikat	25,5
87	Pörtom-Storstenrösbacken, hautapaikat	26,6
88	Norrskogens Fäbäckehautapaikat, työ- ja valmistuspaikat	27,7
89	Kallionmaa 2, asuinpaikat	28,1
90	Karijoen Susiluola, asuinpaikat	28,2
91	Tuoressaaren asumuspainanteet, asuinpaikat	29,6
92	Tjock-Kilberget 1, hautapaikat, kivirakenteet	30,0

Muut inventoidut kulttuuriympäristöt

Muut Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan alueellisten vastuumuseoiden inventointitiedoissa olevat kulttuuriympäristöt on esitetty hankkeen lähivaikutusalueen osalta. Inventoidut kohteet sijoittuvat pääasiassa maakunnallisella tasolla arvotetuille alueille.

Kansallismaisemat

Kyrönjokivarsi ja eteläpohjalaiset viljelyslakeudet ovat yksi Suomen kansallismaisemista. Tarkastellulle alueelle sijoittuu yksi haara laajemmasta maisemakokonaisuudesta. Kansallismaisemille ei ole määritelty tarkkoja rajoja, eikä niillä siten ole lailla määriteltyä roolia esimerkiksi kaavoituksessa. Niillä on kuitenkin yleisesti tunnustettu merkitys kansallisessa kulttuurissa, historiassa ja luontokuvassa. (Ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2025)

Unesco Global Geopark

Lauhanvuori – Hämeenkanas laaja alue on yksi Suomen viidestä Unesco Global Geoparkista. Geoparkit ovat yhtenäisiä maantieteellisiä alueita, joilla on kansainvälisellä tasolla geologisesti kiinnostavia maisemia ja paikkoja, joita suojellaan ja kehitetään kestävästi yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa. (Unesco 2024)

	Nimi	Etäisyys (km)
94	Lauhanvuori – Hämeenkanas	9,3 km -> yli 90 km

Kansallispuistot

Lähimmät kansallispuistot sijoittuvat tarkastellun vaikutusalueen ulkopuolelle, hyvin vähäiseltä osin hankkeen teoreettiselle näkyvyysalueelle. Lauhanvuoren kansallispuistoon on etäisyyttä voimaloilta vähintään 37 km ja Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistoon yli 38 km kaakon suuntaan.

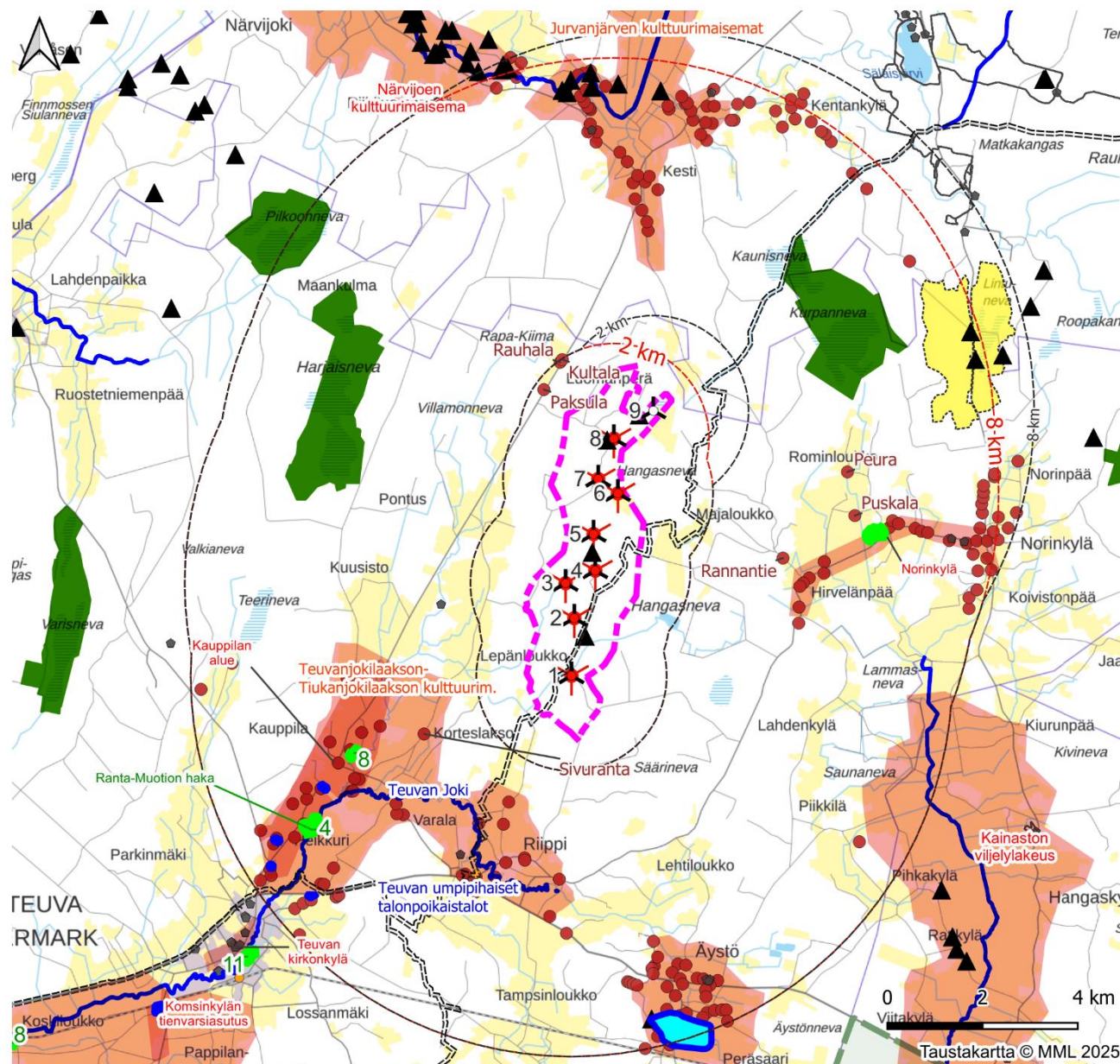
Natura-alueet

Natura-alueet on merkitty arvoaluekartalle, sillä monet niistä ovat ekologisten arvojen lisäksi myös luonnonmaisemaltaan merkityksellisiä. Natura-alueiden osalta selvityksessä on kuitenkin huomioitu ainoastaan yleispiirteisesti seudulle tyypilliset avosuomaisemat, joille voimat voivat avoimen maisematyyppin vuoksi näkyä.

Virkistys- ja matkailun kohteet ja reitit sekä näköalatornit

Selvityksessä ja kartalla on esitetty seudulle sijoittuvia virkistys- ja matkailun palveluja siltä osin kuin ne kytkeytyvät maisemaan. Maisemaan liittyviä virkistyskohteita ovat esimerkiksi näköalatornit, luontoreitit ja virkistyskohteet, joista avautuu näkymiä maisemaan.

Kuva 34 Luonnonmaiseman ja virkistys- ja matkailun erityisalueet ja -kohteet

Kuva 35 Hankkeen lähivaikutusalueen maiseman arvoalueet ja -kohteet. Kuvassa näkyvät edellisten karttojen tietojen lisäksi myös kaikki muinaisjäännökset, perinnebiotooppikohteet ja museoiden inventoimat kohteet.

	Hankealue		Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)		Perinnebiotoopit
	Voimalapaikka VE1		Maakunnallisesti arvokas maisema-alue tai kulttuuriympäristöalue		Soidensuojelun täydennyssehdotuksen alueet
	Etäisyysvyöhykkeet voimaloista VE1		Maakunnallisesti arvokas maisema-kohte tai kulttuuriympäristö		Muut inventoidut kulttuuriympäristöt
	Voimalapaikka VE2		Muinaisjäännös		Virkistys- tai retkeilyreitti
	Etäisyysvyöhykkeet voimaloista VE2				moottorikelkkareitti
	Liikuntapaikkakohde				Joet
	Geopark				
	Natura 2000-alue				

3

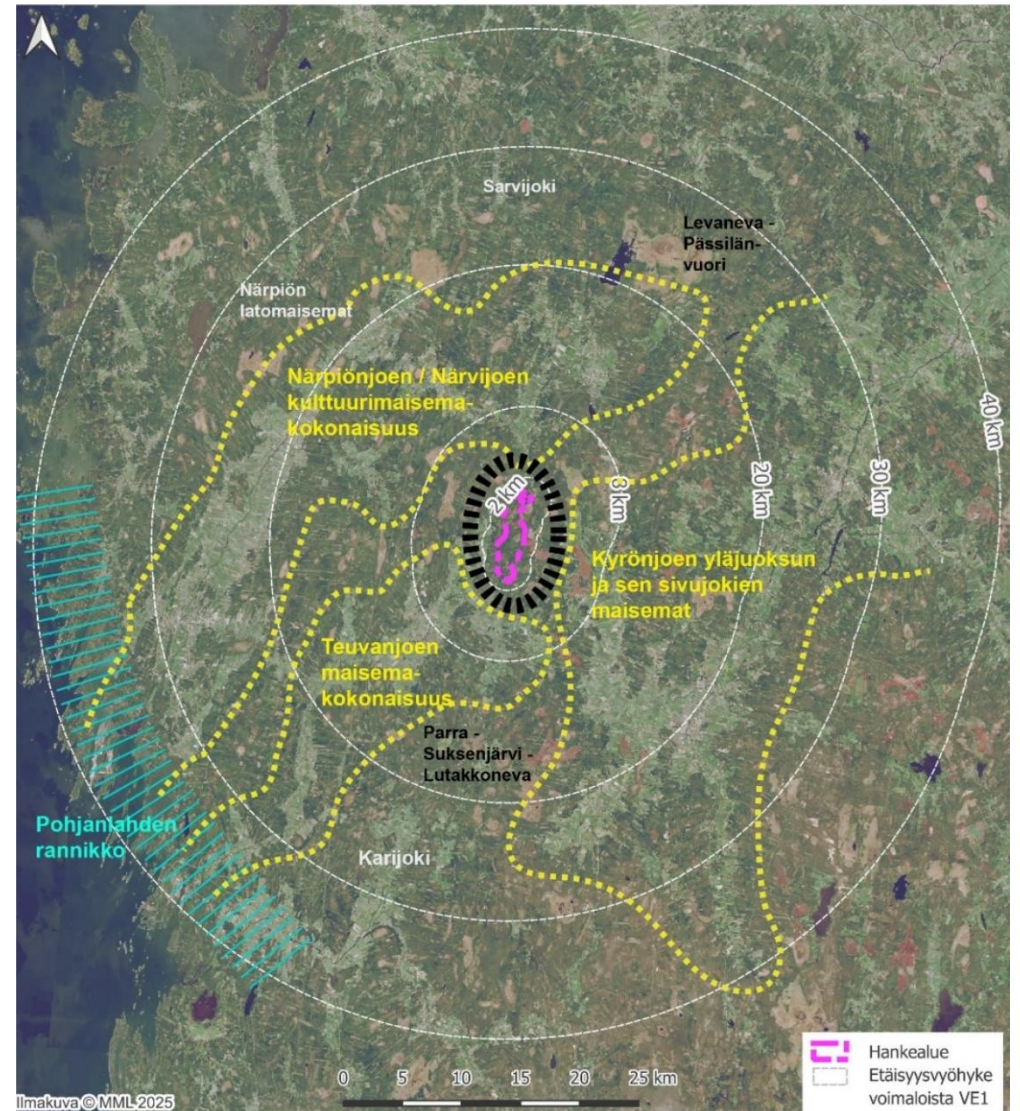
OSA-ALUEIDEN TARKASTELUT

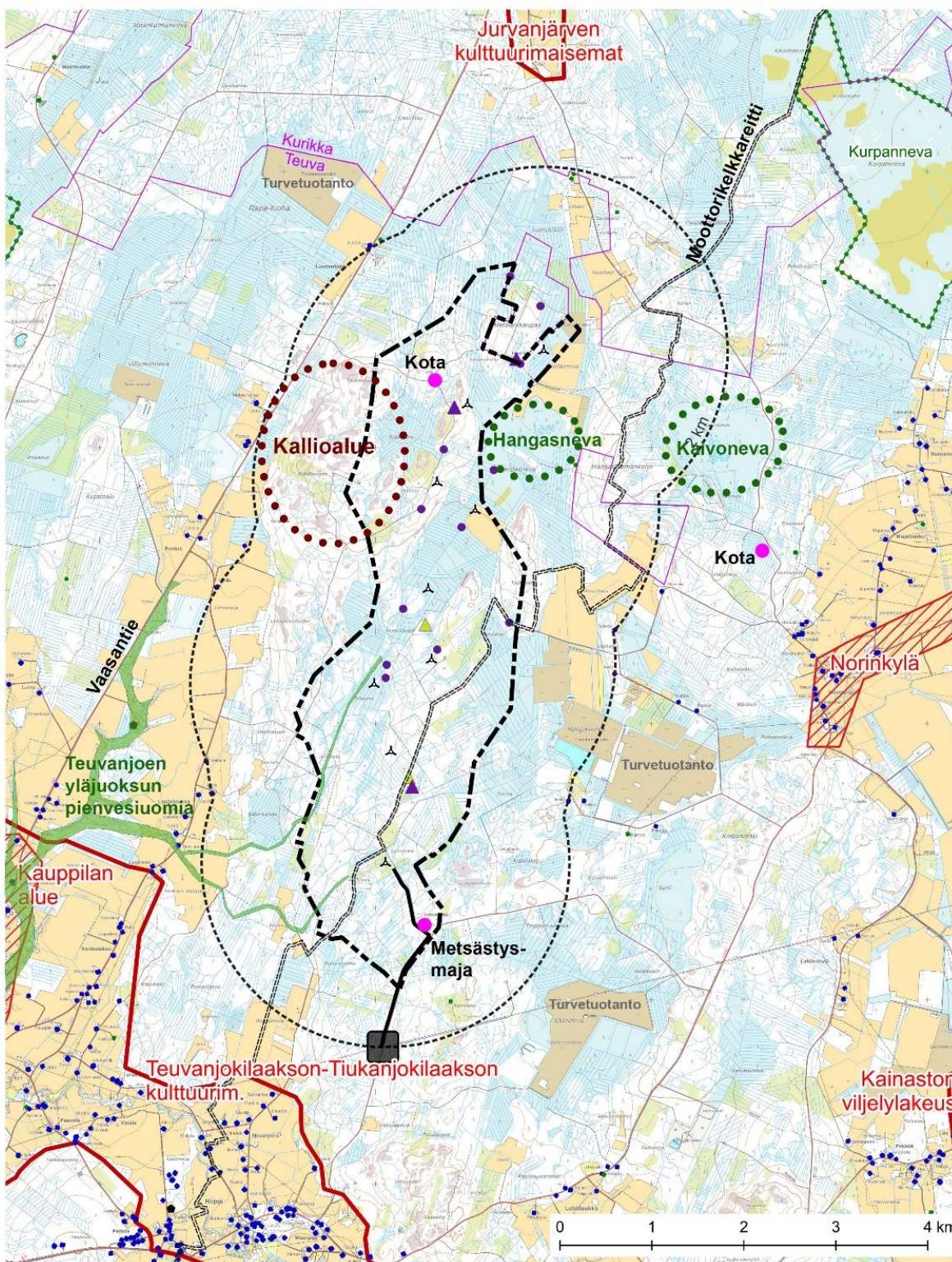
3.1 Osa-aluejako

Hankkeen vaikutusalueen kaikki kulttuurimaisemakokonaisuudet sijoittuvat jokien ympärille. Vaikutusalueelle enemmälti sijoittuvia suurten jokien maisemakokonaisuuksia on kolme: Teuvanjoen Kyrönjoen ja Närpiönjoen ympärille muodostuneet kokonaisuudet. Lisäksi kaukovaikutusalueelle rajautuu vähäisemmin joitakin muita jokimaisemia ja hankkeen teoreettinen näkvyysalue ulottuu Pohjanlahden rannikon maisematyyppeihin.

Teuvanjoen, Kyrönjoen ja Närpiönjoen maisemakokonaisuuksiin sisältyy useita jokihaarojen maisemia, jotka ovat tyypillisesti muodostuneet suuriin jokiin laskevien pienempien jokien ympärille. Siltanevan hanke sijoittuu kaikkien kolmen maisemakokonaisuuden osalta tällaisen sivujoen kulttuurimaiseman läheisyyteen eli lähekkäisten jokikokonaisuuksien väliseen maastoon. Tässä selvityksessä on tarkasteltu maisemakokonaisuuksien lisäksi erikseen myös hankealuetta ja sen lähimaisemaa.

Kuva 36 Osa-aluejako. Eriksen tarkastellut vaikutusalueen laajat jokimaisemakokonaisuudet on rajattu keltaisella. Lisäksi karttaan on merkitty joitakin hankkeen suhteen vähemmän merkittäviä kulttuurimaisemia valkoisella ja luonnonmaisemallisesti huomionarvoisia maisemia mustalla. Turkoosilla merkitty rannikko on maisemallisesti merkittävää vyöhykettä, mutta sijoittuu jo yli 30 km etäisyydelle hankkeesta.

- ▲ kiinteä muinaisjäännös
- Muu kulttuuriperintökohte / rajanmerkki
- ▲ tuhoutunut kiinteä muinaisjäännös
- Natura-alue
- Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö
- Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
- Lomarakennus
- Asuinrakennus
- ▲ tuulivoimala
- Hankealue
- Sähköasema

3.2 Hankealue ja sen lähiympäristö

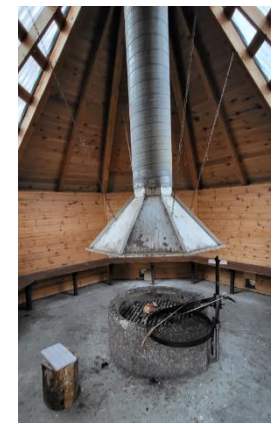
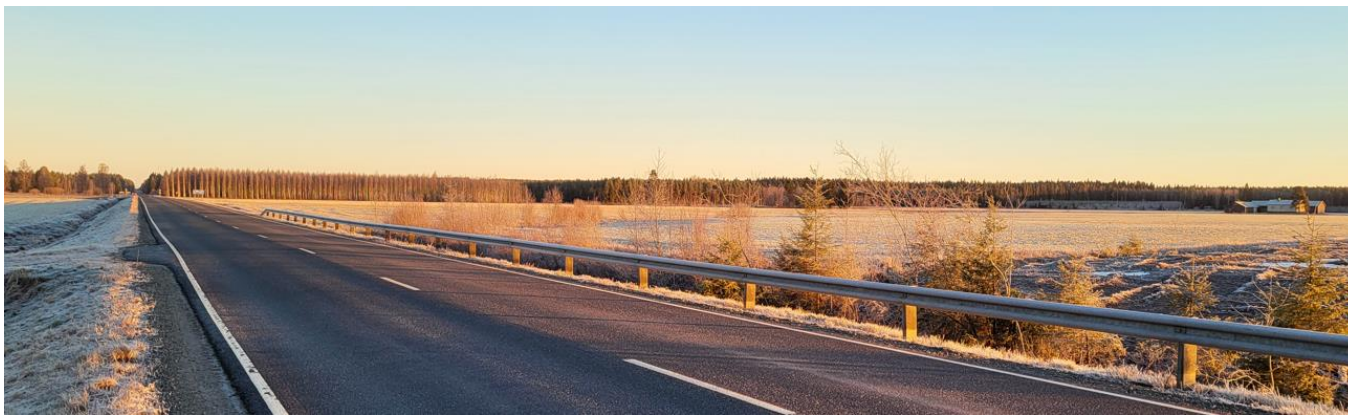
Hanke sijoittuu metsäiselle kohdalle laajojen joki- ja kulttuurimaisemakokonaisuuksien väliseen maastoon. Maiseman yleiskuva on ympäröiviä asuttuja seutuja hieman karumpi. Metsäluonto on pääosin yksipuolisen ja muokatun oloista. Maisemassa on aktiiviseen metsästyskäyttöön viittaavia rakenteita, kuten monia hirvitorneja, metsästysseuran maja, kotia ja syviä ojituksia sekä muutama turvetuotantoalue. Metsästysseuran maja sijoittuu hankealueen eteläosaan ja yksi kota hankealueen pohjoisosaan. Hankealueen lävitse johtaa myös Jurvan, Teuvan ja Kauhajoen välinen moottorikelkkareitti.

Maisemallisesti edustavia yksittäisiä kohteita ovat hankealueen purot ja Piha-kangas-Torninmäki selänteen kalliainen metsäluonto. Lisäksi hankealueen ympäristössä on Teuvanjoen kapea ja mutkitteleva uoma sekä muutama pienialainen avosuokohde (Hangasneva ja Kaivoneva). Lähin Natura-alueena suojelluista avosuolaikuista, Kurpanneva, sijoittuu noin 3 km lähimmästä voimalasta.

Alle 5 km päähän hankkeesta sijoittuu jokien yläjuoksun kyläasutusta ja viljelymaisemaa lähes kaikilla ilmansuunnilla. Kylämaisemat kuuluvat eri maisemakokonaisuuksiin. Lähikyliä ovat muun muassa Lepänloukko, Riippi ja Kaupila Teuvanjoen yläjuoksun kyläasutusta ja viljelymaisemaa lähes kaikilla ilmansuunnilla. Kylämaisemat kuuluvat eri maisemakokonaisuuksiin. Lähikyliä ovat muun muassa Lepänloukko, Riippi ja Kaupila Teuvanjoen yläjuoksun kyläasutusta ja viljelymaisemaa lähes kaikilla ilmansuunnilla.

Hankealueelle tai sen rajalle sijoittuu arkeologisen selvityksen mukaan kolme muinaisjäännöstä, kaksi tuhoutunutta muinaisjäännöstä ja 11 muuta kulttuuriperintökohteita. Muinaisjäännöksistä kaksi on tervahautoja ja yksi hiilimiili. Muut kulttuuriperintökohteet ovat kaikki rajanmerkkejä.

Kuva 37 Hankealue ja sen välitön lähiympäristö

Kuvat 38-45 Havaintoja hankealueen ympäristön maisemasta

Kuvat 46-49

Ylhäällä vasemmalla nykyisiä pellon yli näkyviä tuulivoimaloita Vaasantieltä Jännekorventien risteyksen kohdalta katsottuna.

Ylhäällä oikealla hankealueella sijaitsevan Pihakangas – Torninmäen kallioalueen edustavinta osaa (Kuva luontoselvityksestä / Lommi, Mähönen & Nieminen, 2023).

Alhaalla vasemmalla Teuvanjoen kapeaa yläjuoksua.

Alhaalla oikealla Hangasnevan suoluontoa hankealueen läheltä.

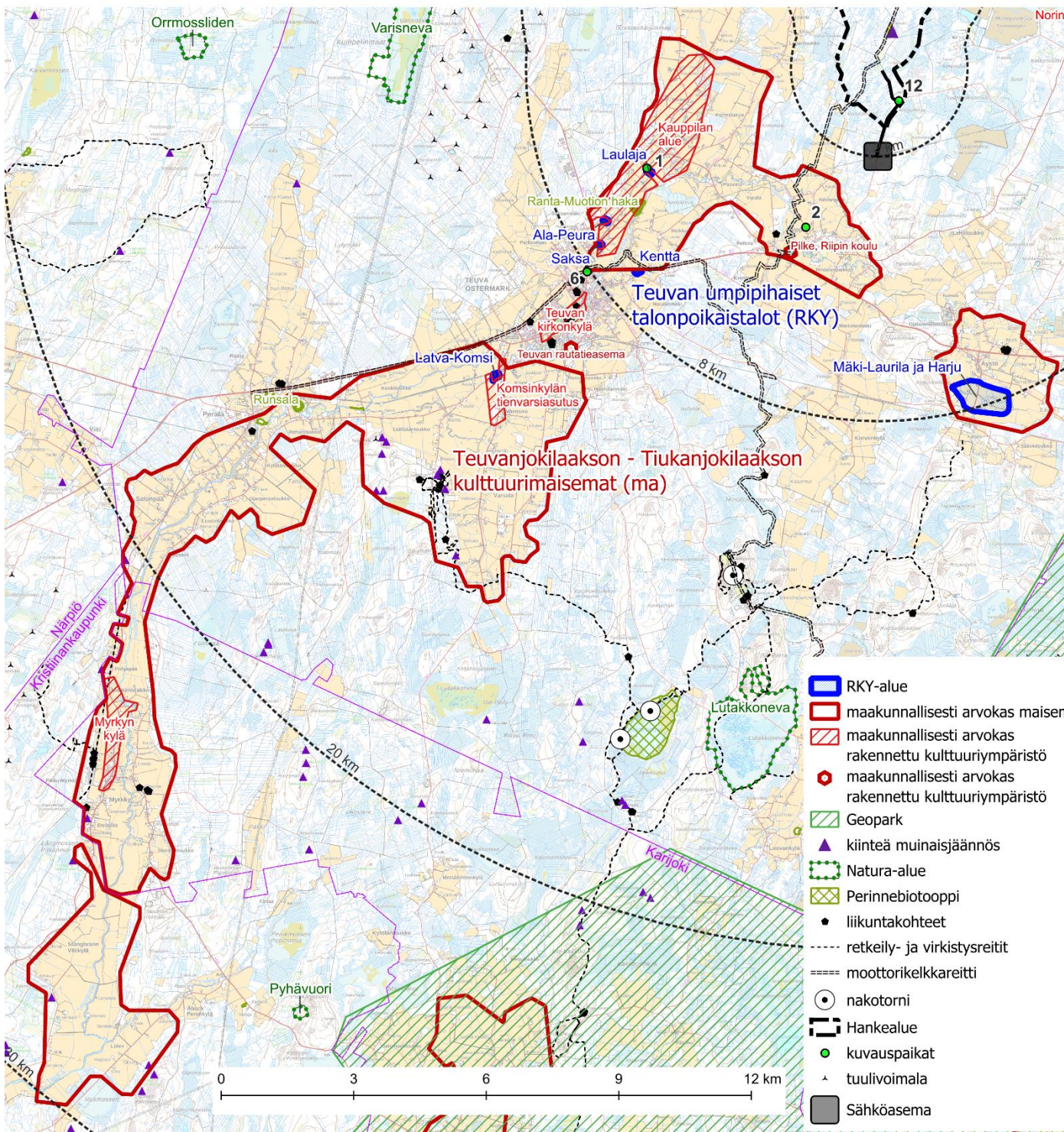
HAVAINNEKUVAT 4 Mattila / Pontus (asutus) ja 13 Hangasneva (asutus), VE1

Havainnekuva 4 esittää Siltanevan voimaloiden näkymistä länteen, Pontukseen, lähimmillään 2 km etäisyydelle voimaloista.

Havainnekuva 13 esittää Siltanevan voimaloiden näkymistä itään, Hangasnevan turvetuotantoalueen liepeille, lähimmillään 2,6 km etäisyydelle voimaloista.

3.3 Teuvanjoen maisemakokonaisuus

3.3.1 Yleiskuvaus

Teuvanjoen maisemakokonaisuus käsittää Teuvanjoen ja siihen laskevien uomien ympärille muodostuneet viljely- ja kylämaisemat sekä Teuvan kunnan keskustaajaman. Kapea jokiuoma saa alkunsa hankealueen länsipuolelta, vain noin 2 km Siltanevalle suunnitelluista voimaloista ja joki laskee mereen leveänä Kristiinankaupungissa, noin 38 km päässä Siltanevasta. Maisemakokonaisuus ulottuu siten Siltanevan välittömästä lähiympäristöstä hankkeen teoreettisen näkyvyysalueen ulkoreunalle asti.

Jokilaakson kylämaisemat kuuluvat suurimmaksi osaksi laajaan maakunnallisesti arvokkaaseen ja alla kuvattuun Teuvanjoen - Tiukanjoen kulttuurimaisemat - alueeseen. Maisema-alueelle sijoittuu joukko Teuvan umpipihaisten talonpoikaistalojen valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä.

Teuvan vakituinen asutus sai alkunsa 1500-luvun jälkipuoliskolla Teuvajoen läheisyydessä. Ensimmäisiä taloja olivat Perttula, Komsa, Hakala, Nisula, Äystö, Peura ja Saksa. 1800-luvun loppuun mennessä jokivarteen oli muodostunut melko yhtenäinen peltojen ja niittyjen jatkumo ja myös pitäjän takamaat olivat asuttuja. Teuva itsenäistyi Närpiöstä omaksi seurakunnaksi 1795. (Museovirasto 2009)

Kuva 50 Teuvanjoen maisemakokonaisuus sekä sen arvo- ja erityisalueet ja -kohteet

3.3.2 Arvoalueet ja muut erityiskohteet

Teuvanjokilaakson-Tiukanjokilaakson kulttuurimaisemat (ma)

Teuvanjokilaakso-Tiukanjokilaakso edustaa eteläpohjalaista vaurasta kulttuurimaisemaa, jolle tyypillisiä rakennettuja ympäristöjä ovat punaiset kaksifooniset (kaksikerroksiset) talonpoikaistalot umpipihoineen. Maisemalle ominaisia ovat myös maatiloille johtavat koivukujanteet sekä korkeat ja vanhat maa-merkinomaisesti maisemassa erottuvat kuuset, tuotantorakennukset ja paikoin lakeuksien ladot.

Maiseman selkärangan muodostavat joki ja sitä ympäröivät avoimet viljellyt laaksot. Teuvanjoen-Tiukanjoen seudulla on erotettavissa kaksi erityyppistä viljelymaisemaa Perälästä itään ja pohjoiseen Kauppilaan jatkuva melko tasainen ja laaja lakeus sekä Perälästä etelään jatkuva kumpuilevampi ja kapeana jokilaaksossa kulkeva viljelymaisema, jossa joen yli muodostuu paikoin kohteita laaksomaisia näkymiä. Jokivarrelle on rakentunut erilaisia kyläkeskuksia. Joki kulkee pääsääntöisesti syvässä uomassa runsaan puuston peittämänä eikä juuri erotu maanteille, joiden varrella on kulttuurihistoriallisesti arvokkaita pihapiirejä. (Kuoppala, Asunmaa & Purola 2013b).

Kuva 51 Perälä-Komsin aluetta

*Kuvat 52-59 Yllä kuvia Riipin kylämaisemasta. Alla ja sivulla kuvia Äystön kylältä, jossa on huomiota herättävää vanhaa rakennettua ympäristöä ja kylämaise-
maa, mm. kappeli, pohjalaispihapiirejä, nuorisoseura,
meijeri ja idyllisiä työväen mökkejä.*

HAVAINNEKUVA 2 Teuvanjokilaakson-Tiukanjokilaakson kulttuurimaisema , VE1

Havainnekuva 2 esittää Siltanevan voimaloiden näkymistä Riipin kylämaisemaan, 4,0 km voimaloista.

Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot (RKY)

Teuvalla on säilynyt poikkeuksellisen monta perinteistä suomenkieliselle Pohjanmaalle tyypillistä umpipihamaista kokonaisuutta, joista kuusi kohdetta on rajattu yhdessä valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Umpipihaisissa tilojen kaksi asuinrakennusta, päärakennus ja usein lyhyempi syytinkitupa on rakennettu pihaan kulmittain. Pihan toisen kulman muodostavat tyypillisesti karjanhoitoon liittyvät rakennukset. Umpipihat on aikanaan jaettu mies- ja karjapihoihin. Talonpoikaistalo on pohjaltaan paritupainen ja puolitoista- tai kaksifooninkinen. (Museovirasto 2009 ja maastokäynti).

Umpinaiset talonpoikaistalot näkyvät rytmikkäästi maisemakuvassa erityisesti etelästä Teuvan kirkonkylän suunnalta lähestyttäessä, sillä rakennusryhmien paraatipuoli vaikuttaisi aikanaan suunnatun järjestelmällisesti kohti kylältä talolle johtavaa tietä. Karjapihan puoleiset rakennukset ja niihin liittyvä pihan toinen sisäänkäynti ovat vastakkaisella puolella, eivätkä ne korostu samalla tapaa maamerkinomaisesti maisemassa. Umpipihojen tilallinen jaottelu karja- ja miespihoihin on monissa kohteissa kadonnut, mutta korttelin sisäinen toiminnallinen kaksipoolisuus näkyy silti edelleen mm. asuinrakennusten sisäänkäynneissä. Rakennusten alkuperäiset sisäänkäynnit sijoittuvat tyypillisesti umpipihan puolelle.

Nykyisellään kohteen rakennettujen ympäristöjen tila vaikuttaisi poikkeavan jonkin verran Museoviraston tiedoista, sillä useampi pihapiireistä on kunnostettu lähivuosina ja ainakin yksi on nykyisellään huonossa kunnossa. Kohteeseen rajattujen pihapiirien lisäksi Teuvalla ja sen ympäristössä on myös monia muita kohdetta vastaavia pihapiirejä.

Saksa:

Kuvat 60-61 Saksan pihapiiri on kunnostettu kokonaisuudessaan ja sivurakennuksia on aikanaan uusittu, mikä on muuttanut sisäpihan jäsennyttä. Päärakennus ja syytinkitupa lienevät alkuperäisiä. Pihapiirin kivirakenteet ja vanha puusto on säilytetty ja pihapiirin paraatipuoli avautuu edustavasti ja tyypillisellä tavalla Teuvan keskustan suuntaan. Pihan reunalla on vanha tielinjaus. Saksan eteläpuolella on toinen Ala-Saksan umpinainen pihapiiri, joka ei kuitenkaan kuulu RKY-kohteeseen.

Laulaja: Piha on ns. susipiha eli umpipiha, jossa kaksi asuinrakennusta on Teuvalle tyypillisesti L-kirjaimen tapaan kulmittain. Päärakennus on 1887 valmistunut, pohjaltaan paritupainen puolitoistafooninkinen pohjalaistalo ja kaksi-fooninkinen pikkutupa on rakennettu syytinkituvaksi. (Museovirasto 2009).

Kuvat 62-63 Laulajan pihapiirissä näkyvät havainnollisesti umpinaisen talonpoikaishan historialliset alkuperäispiirteet, mutta uudistuksilta säästynyt kohde on autioitunut ja päässyt huonoon kuntoon.

Latva-Komsi: Pihapiiri on jaettu mies- ja karjapihaan. Rakennukset ovat 1800-luvulta ja 1900-luvun alusta. Punamullattu puolitoistafooninkinen pohjalaistalo on rakennettu 1880-luvulla. Tilaan kuuluu tuulimylly ja tien toisella puolella sijaitseva kivinavetta. (Museovirasto 2009).

Ala-Peura: Tila on sijainnut vielä 1840-luvulla jokirannassa, mutta siirretty. Pihapiiri käsittää puolitoistakerroksisen asuinrakennuksen 1750-luvulta ja ulkorakennusryhmän. (Museovirasto 2009).

Kuva 64 Ala-Peuran pihapiirin vanhat rakennukset näkyvät Vaasantielle.

Kenttä: Tila sijaitsee maisemallisesti merkittävällä paikalla Hakalantien ja Kasikistentien risteyksessä kirkonkylän itäpuolella. Se on tietävästi ollut umpipiha, jonka lutin läpi on päässyt ajamaan pihaan. Päärakennus on 1800-luvulta, siirretty pihaan 1860-luvulla ja nykyiselle paikalleen 1910, jolloin sitä on myös laajennettu ja siihen on rakennettu kookas kuisti. Pikkutupa on siirretty toisaalle, samoin osa talousrakennuksista on purettu tai siirretty. (Museovirasto 2009).

Kuva 65 Kentän pihapiiri on edustava, mutta nykyisellään avoin. Vasemmalla päärakennus ja oikealla pihaa rajaavia talousrakennuksia.

Mäki-Laurilan ja Harjun tilat ja avoin viljelysmaisema: Mäki-Laurilassa pihapiiri on lähes umpipihainen ja jaettu mies- ja karjapihaan. Kylätien toisella puolella on kaksi vilja-aittaa ja pitkä liiveri. Kulku miespihaan on perinteisesti porttilutin kautta. Talousrakennukset ovat peräisin 1880-luvulta. Harjun ja Rinta-Harjun tilojen komeat asuinrakennukset seisovat päädyt vastakkain tien molemmin puolin. Pää- ja talousrakennukset muodostavat umpipihamaisen kokonaisuuden. (Museovirasto 2009).

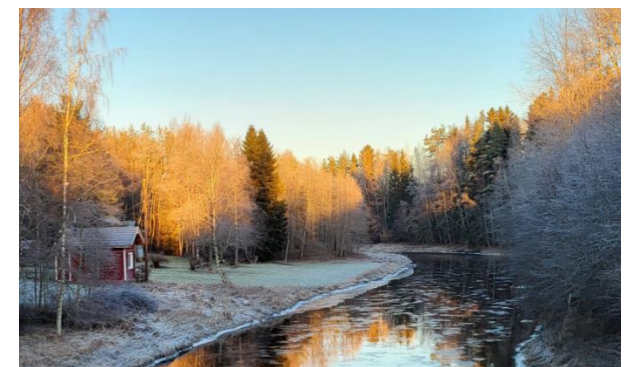
Kuva 66 Lauri Harjulan talo Äystön kylässä. Salervo 1916. Museovirasto, Kansantieteen kuvakokoelma.

Kauppilan alue (rky/m)

Vaasantien ja Horontien varteen muodostuva alue kiinnittyy etelä- ja länsipuolella Saksan, Ala-Peuran ja Laulajan talonpoikaishapiireihin. Alueen rakennusperintö edustaa niin ikään teuvalaista umpipihaista talonpoikauskulttuuria. Arvoalue käsittää talonpoikaisen rakennusperinnön ohella Lehtiharjun entisen melisairaalan alueen. Arvoalueeseen sisältyy myös vanhan maantien linjauksen varressa säilynyt kiviarkkuinen riippuansassilta, joka on kunnostettu (Niukko 2017). Alueella on myös arvotettuja perinnebiotooppikohteita.

Kuvat 67-73 Kauppilaa ja Teuvanjokilaaksoa Teuvan keskustaa ympäröiviltä alueilta. Ala-Saksan tilalla on perinteinen umpinainen pihapiiri. Kuvissa näkyvät alueille tyypilliset lakeusmaisemasta selvästi erottuvat pohjalaiset maatilat ja niille tyypillinen maamerkinomainen puusto. Tiemaiseimat ovat myös paikoin näyttäviä. Kaiken keskellä virtaa joki, joka näkyy vain harvoista kohdista.

HAVAINNEKUVA 1 Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot / Laulaja, VE1

Havainnekuva 1 esittää Siltanevan voimaloiden näkymistä Kauppilan arvoalueelle, Vaasantielle, Teuvan umpinaisten talonpoikaistalojen Laulajan RKY-kohteen kohdalle, 5,7 km etäisyydelle Siltanevan voimaloista.

Teuvan keskusta (asutuskeskittymä), Teuvan kirkonkylä (rky/m) ja Teuvan rautatieasema (rky/m)

Teuvan kirkonkylä (rky/m)

Teuvan Porvarinpaikan ympäristöön muodostuu hallinnon ja liiketoiminnan kehityshistoriaa kuvastava kokonaisuus. Teuvanjoen rannalla sijaitsevan kirkon ympäristöön sijoittui vielä 1800-luvun puolivälin tietämillä kantatalojen talouskeskuksia ja torppia. Edelleen vanhalla talon tontilla sijaitsee Säntin kantatalon talouskeskus. 1800–1900-luvun taitteessa eteläpuolelle rakennettiin rautatie asemineen. Puistomaiseen keskustaajamaan sijoittuu joukko kirkollisia sekä liike- ja hallintorakennuksia, joista merkittävimpiä kirkon ja vanhan kirkon raunioiden ohella ovat O.A. Syreenin suunnittelemat 1920-luvun liikerakennus Syrjälä sekä sitä vastapäätä sijaitseva vanha kunnantalo. Alueen kiintopisteenä on säilynyt Porvarintienvarsi ja kirkonseutu kirkonraunioineen ja uudempine kirkkoineen

Teuvan rautatieasema (rky/m)

Asemakylä rautatieasemineen sijaitsee SeinäjokiKaskinen radan varressa, kuntakeskustan ja Teuvanjoen eteläpuolella. Aseman suunnitteli Thure Hellström 1910-luvun taitteessa. Sen alkuperäinen tyyli on säilytetty. Asemakylän alueelle ja erityisesti Asematien varteen sijoittuu entisiä liikekiinteistöjä ja seurojentalo. (Niukko 2017). Rakennus on nykyisin asuinkäytössä ja näkyy vähäisesti ympäristöönsä.

Kuva 74-76 Teuvan keskustassa on paljon eri ikäisiä julkisia rakennuksia. Rakennuksista ehkä erikoisin on alimmassa kuvassa näkyvä Rauniokirkko. Puolet kirkosta on tuhoutunut ainakaan tulipalossa ja jäljelle jäänyt puolikas säilytetty maamerkinä.

Kuva 77-79 Tuulivoimalat näkyvät nykyisellään kauniin 1920-luvulla rakennetun kulttuuritalo Orrelan tiemaisemassa, Teuvan keskustassa. Vieressä Elsi Borgin suunnittelema Teuvan kirkko.

HAVAINNEKUVA 6 Teuvan taajama, VE1

Havainnekuva 6 esittää Siltanevan voimaloiden näkymistä Kauhajoentielle, Teuvan keskustan pohjoisreunaan, 8,1 km voimaloista.

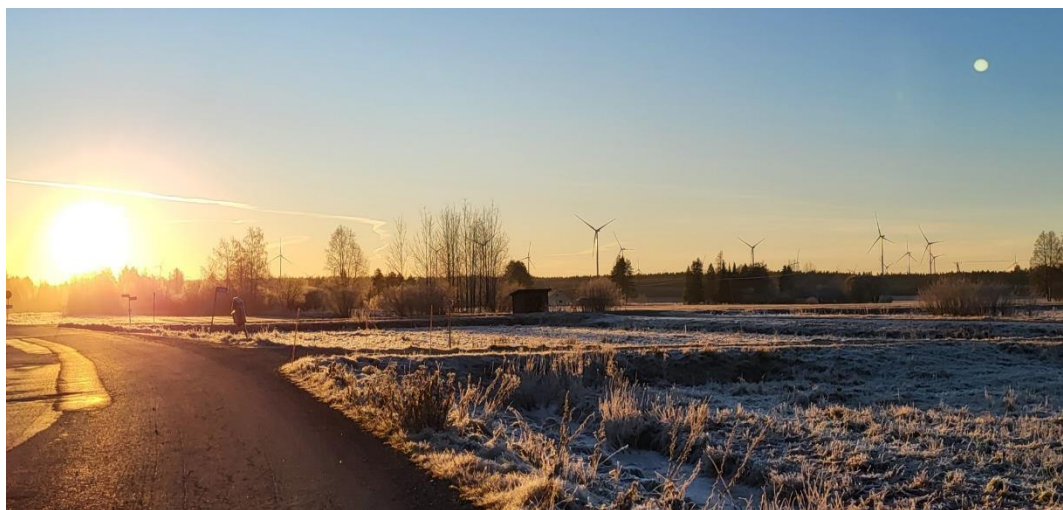

Komsinkylän tienvarsiasiatus (rky/m)

Perinteisessä raittimaisemassa vanha rakennuskanta myötäilee tienvartta. Vanhojen umpipihamaisten pihapiirien seassa olevat jälleenrakennusajan maatilat ja uudempi rakennuskanta muodostavat ajallisesti kerroksellisen kokonaisuuden. Kohteen vieressä sijaitsee myös RKY-kohteena tunnettu Latva-Komsin taloryhmä tuulimyllyineen. (Niukko 2017).

Myrkyn kylä (rky/m)

Myrkyn kyläkeskus on muodostunut Tiukantien - Peräläntien, Asematien ja Kirkkotien risteykseen, Teuvanjoen länsipuolelle. Kallioisen, kumpuileva maastoisen, pienen kyläkeskuksen historiallisesti kerroksinen rakennuskanta ja aluerakenne ovat pääosin viimeistään 1900-luvun alkupuolelta. Perinteisessä raittimaisemassa vanha rakennuskanta myötäilee tienvartta. Myös uudempi rakennuskanta on sijoittunut tiestön varteen. Myrkyn keskustaa ympäröi laaja kylä- ja viljelymaisema. Alueella on esim. sekä suomen- että entinen ruotsinkielinen seurojentalo. Kylä on entisen ruotsinkielisen Myrkyn (Mörtby) kunnan keskus. (Niukko 2017).

Kuva 80 Teuvanjokilaakson eteläpuolen tiemaisemaa.

Kuva 81 Teuvanjokilaakso on Myrkyn kylän läheisyydessä kapeahko ja selväpiirteinen.

Parran vapaa-ajan keskus, Suksenjärvi, ulkoilureitit (virkistys ja matkailukohde) sekä Lutakkoneva (Natura-alue)

Teuvan kirkonkylän taajamasta kaakkoon sijaitsee virkistyskohteita ja -reittejä, joiden läheisyyteen sijoittuvat myös Lutakkonevan Natura-alueet. Alueella on kaksi ympäristöstä erottuvaa mäkeä, joista toiselle sijoittuu Parran vapaa-ajan keskuksen laskettelurinne ja mökkikylä monine virkistyspalveluineen. Alueen ulkoilureitistö kytkeytyy Äystöön, Teuvan Pappilankankaalle ja Karijoelle. Vapaa-ajan keskuksen lähelle sijoittuva pieni Suksenjärvi on virkistys- ja perinnebiotooppikohde.

Lutakkoneva on komea rannikon konsentrinen kermikeidas. Suo tarjoaa pesimäpaikan monipuoliselle linnustolle. Suon pohjoislaidalla sijaitseva Iso-Parran vuori on pinnanmuodostukseltaan vaihteleva ja kaunis alue, joka on myös suosittu retkeilykohde. (Ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2025)

Muut inventoidut kulttuuriympäristöt

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on Teuvan rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta karsitumpi kuin väistävä maakuntakaava 2040. Poistuvia kohteita hankkeen läheisyydessä ovat Pilke (Riipin koulu), Rauhamaa ja Äystön Työväentalo, entinen meijeri ja kansakoulu. Monen kohteen kunto onkin muuttunut sitten aiemman arvion. Esimerkiksi työväentalo on purettu.

Riipin kansakoulu on rakennettu 1920-luvulla. Sen arkkitehtuurissa on selkeitä yhteyksiä 1924 rakennettuun Teuvan keskustassa sijaitsevaan Orrelaan. Sittemmin rakennukseen on kuitenkin kohdistunut laajoja muutoksia: koulun ikkunajako on toteutettu osittain alkuperäisestä selvästi poikkeavaksi, rakennukseen on tehty lisäsiipi ja sisäänkäynti on ilmeisesti siirretty. Koulun toiminta loppui vuonna 2013 ja nykyisin rakennuksessa toimii matkailuajoneuvojen korjauspalvelu.

Kuva 82 Riipin entinen koulu

Teuvanjokilaakson, Riipin, Äystön, Teuvan keskustan ja etelämpänä sijaitsevan Myrkyn kylän rakennetun kulttuuriympäristön kohteita on inventoitu osa-alueelta laajasti. Kohteet sijoittuvat pääosin aiemmin kuvatuille maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille. (Kioski-sovellus)

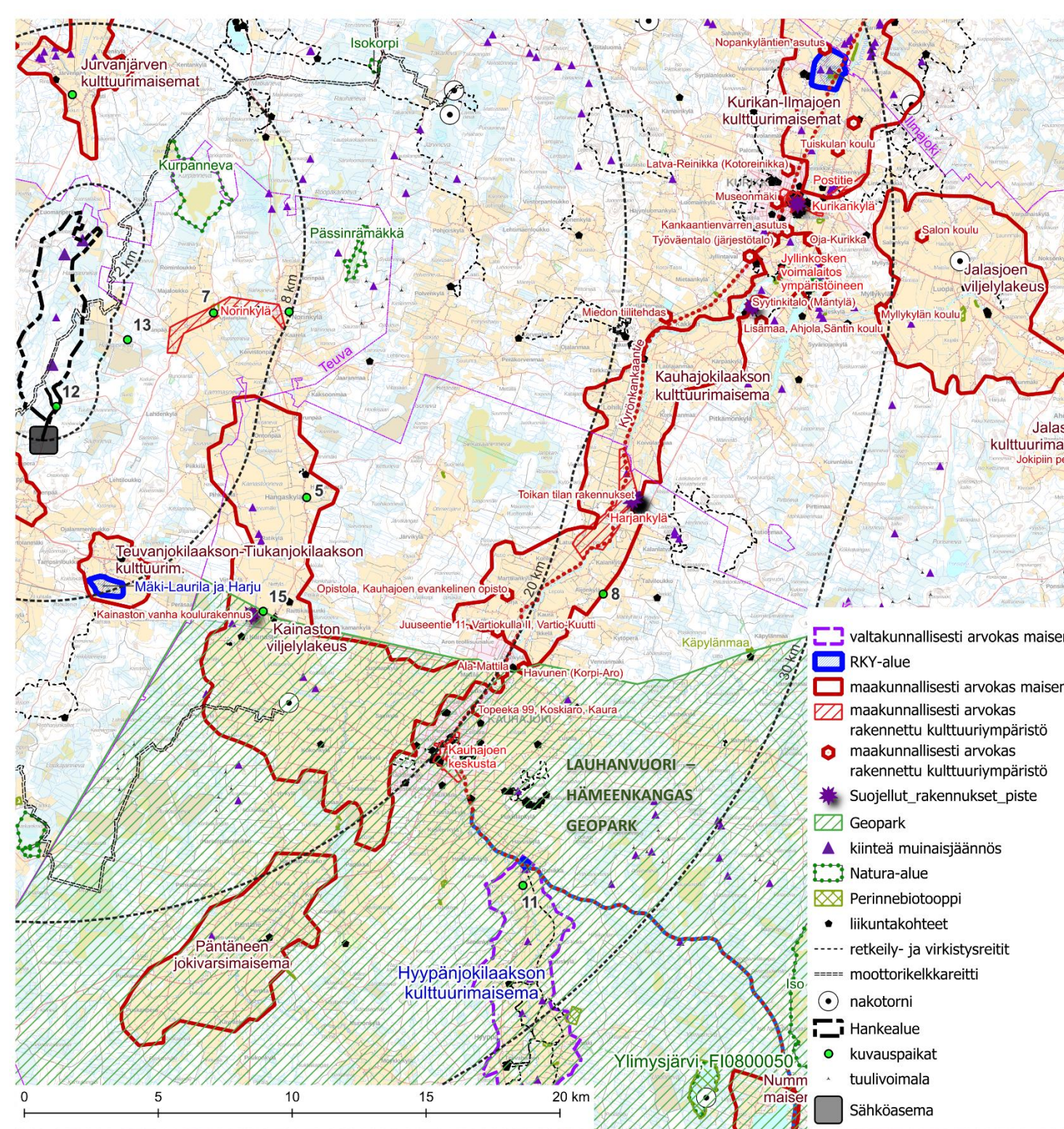
Perinnebiotoopit (perinnemaisemat)

Alueen perinnemaisemakohteet sijoittuvat muiden maiseman erityisalueiden yhteyteen, pääasiassa Teuvanjoen rannoille. Osa-alueen arvokkain kohde on maakunnallisesti arvokas Ranta-Muotion haka, joka sijoittuu osin Kauppilan rakennetun ympäristön arvoalueelle Teuvanjokilaaksoon. Kauppilan alueelle

sijoittuu myös paikallisesti arvokas Niemen niitty. Joitakin perinnebiotooppeja sijoittuu myös kauemmassa Teuvanjokilaaksoon, Perälän kohdalle ja lisäksi Lutakkonevan Natura-alueiden lähelle. Perälän kohteista Runsala on maakunnallisesti arvokas.

Muinaisjäännökset

Teuvanjoella ja sen ympäristössä on kivikautisia ja pronssikautisia muinaisjäännöksiä, muun muassa asuinpaikkoja ja hautaröykkiötä. Kivikautiset esine löydöt sijoittuvat Teuvan kirkonkylän taajamasta lounaiseen, erityisesti Pappilankankaan alueelle, nykyisten viljelymaisemien reunamille. Pronssikautiset kohteet sijoittuvat metsäisille Hautamäelle ja Hautakalliolle Myrkyn kylästä länteen. Suksenjärven lähellä sijaitsee myös Rautakautinen ruumiskalmisto. Teuvanjoen maisemiin sijoittuvat lähimmät valtakunnallisesti merkittävät VARK-kohteet sijoittuvat yli 30 km päähän Siltanevaan suunnitelluista voimaloista.

3.4 Kyrönjoen yläjuoksun ja sen sivujokien maisemat

3.4.1 Yleiskuvaus

Tarkastelualueen itä- ja kaakkoisosat ovat maisemallisesti erittäin merkittävän ja suuren Kyrönjoen yläjuoksua, sen niin sanottua Kauhajoen latvahaaraa. Kyrönjokivarsi ja sen eteläpohjalaiset viljelylakeudet ovat yksi Suomen kansallismaisemista. Kyrönjokivarsi, sen selkeät lakeudet ja niille konstailemattomasti asettuvat pohjalaistalot, tuotantorakennukset ja tiestö edustavat pohjalaista maaseutua ja mielenmaisemaa tyypillisimmillään. Kyrönjoen maisemat ja niihin liittyvät laajat arvoalueet jatkuvat kuitenkin jopa 60-70 km hankkeesta pohjoiseen ja länteen, joten tarkastelualueelle sijoittuva Kyrönjoen osuus ja siihen yhdistyvät laskujokien maisemat ovat yksi osa laajempaa kulttuurimaisemakokonaisuutta.

Kyrönjokeen laskevat Kauhajoen keskustan tuntumassa Kauhajoki, Kainastonjoki ja Pönttälänjoki. Jo kaiseen Kyrönjoen pienempään laskujokeen liittyy oma hieman muista laskujokien laaksoista eroava maisemansa. Asutus sijoittuu maisemiin maastoa mukailleen, alavissa maisemissa usein kauemmas joesta ja jyrkemmän jokiuoman kohdalla lähemmäs jokea. Kyrönjoen pienempien laskujokien maisemista Kainastonjoen maisema sijoittuu kaikkein lähimmäksi Siltanevan hankealuetta. Siihen kytkeytyvät peltoalueet sijoittuvat lähimmillään alle viiden kilometrin päähän suunnitelluista voimaloista.

Kuva 83 Kyrönjoen yläjuoksun ja sen sivujokien maisemat arvoalueineen ja -kohteineen

Kuvat 84-88 Kyrönjoen varren rakennettu ympäristö on paikoin omaleimaista. Kyltit ja erilaiset tuotantorakennukset näkyvät maisemassa. Kuvissa Mietaan tiilitehdas, Mietaan metalli ja nuorisoseura. Seudun rakennetulle ympäristölle tyypillisiä ovat myös monitasoiset kattomuodot, jotka rikastavat osaltaan maisemakuvaa.

3.4.2 Arvoalueet ja muut erityiskohteet

Norinkylä (rky/m)

Norintien risteysen ympärille avautuu viljelysmaisema talonpoikaishapiireineen, joista huomattavimpia ovat Hirviniemen ja Kuoppalan, Hongiston ja Rannan talot. (Niukkanen 2017) Tien varrella on joitakin historiallisia hapiireja ja rakennuksia ja tieltä avautuu myös joitakin kauniita näkymiä avoimeen pohjaismaisemaan. Hirviniemi ja Kuoppala muodostavat hienon mahdollisesti 1860-luvulta periytyvän rakennusryhmän Norintien pohjoispuolelle. Molemmissa taloissa on koristeelliset kuistit mutta erityisesti pienemmän rakennuksen mutterikuisti on huomion arvoinen. Luttiaitassa on talonpoikaishapiokulttuurisäätiön kunniakilpi. Hirvelän koulu eli Opistola toimii kunnostettuna matkailu- ja majoituskäytössä.

Kuvat 89-90 Hirvelänpää Norintiellä ja maisema tieltä kohti hankealuetta.

HAVAINNEKUVA 7 Norintie, VE1

Havainnekuva 7 esittää Siltanevan voimaloiden näkymistä Norintielle, Norinkylän arvoalueelle, 5,4 km voimaloista.

Kuvat 91-95 Norintien rakennettua ympäristöä nykytilassa.

Kainaston viljelylakeus (ma)

Kainaston viljelylakeus on tyyppilinen, mutta maisemakuvaltaan varsin vaikuttava eteläpohjalainen maaseutumaisema. Jokilaakso on kauttaaltaan huomattavan alavaa ja avointa viljelylakeutta, jota rajaavat pohjoisessa kohoavat moreenikumpareet. Viljelytasangon ytimenä virtaa Kainastonjoki, joka saa alkunsa laajoilta ojitetuilta suo- ja neva-alueilta. (Kuoppala, Asunmaa & Purola 2013b).

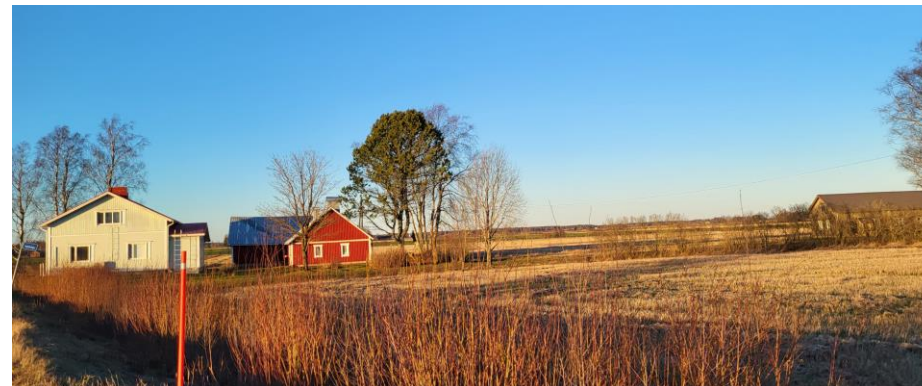
Alue on maisemahistorialtaan omaperäinen, varhaisen niittykulttuurin edustaja, jonka elinvoimasta kertovat laajat viljelykäytössä olevat pellot, isot tilakeskukset sekä kyläkoulu. Vielä pystyssä olevat lukuisat ladot sekä vanhat tehtaiden ja rautatieaseman rakennukset kuvaavat alueen kulttuurihistoriaa. Kainastonjoen ympärivuotiset rajut tulvat ovat edelleen tyyppillisiä ja maisemakuvalle leimaa antavia. Hangaskylässä erikoisuutena on keskellä peltoaukeaa kohoava Rahkapakka. (Kuoppala, Asunmaa & Purola 2013b).

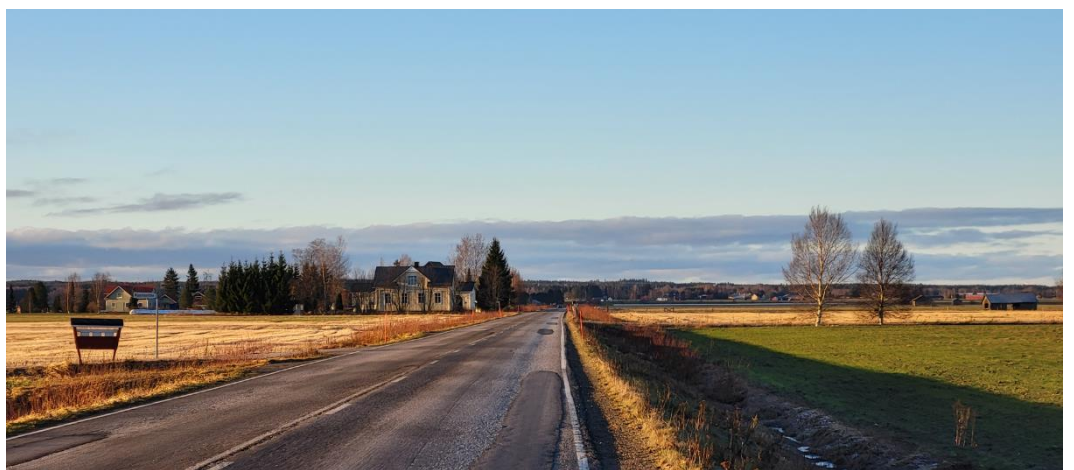
Nykyisellään tuulivoimalat sijoittuvat äärimmäisen horisontaalisella lakeudella latojen, rehupaalien ja tuotantorakennusten taustalle korostaen entisestään maiseman muutoinkin voimakasta ja näyttävää tuotantomaisemaluonnetta.

Kainaston entinen koulurakennus (erillislailla suojeltu rakennus)

Koulu aloitti toimintansa komeassa kivijalalle perustetussa hirsirakennuksessa 1922. Rakennus toimi osittain koulutiloina vuoteen 1997. (Museovirasto 2025)

Kuvat 96-97 Rautatie halkoo tasaista lakeutta, jonka taustalla näkyvät tuulivoimalat. Rakennukset asettuvat mutkattomasti avoimeen maisemaan.

Kuvat 98-101 Kainaston viljelylakeuden vaikuttavaa avointa maisemaa.

HAVAINNEKUVAT 5 Kainaston viljelylakeus / Hangaskylä ja 15 Kainaston viljelylakeus / Kainasto, VE1

Havainnekuva 5 esittää Siltanevan voimaloiden näkymistä Kainaston viljelylakeudelle, Hangaskylään, 10,6 km Siltanevan voimaloista.

Havainnekuva 15 esittää Siltanevan voimaloiden näkymistä Kainaston viljelylakeudelle, Riskulan kohdalle, 11,7 km Siltanevan voimaloista.

Kauhajoen keskusta (asutuskeskittymä) ja sen kohteet

Kauhajoen kaupungin maakunnallisesti arvokas keskusta-alue sijoittuu Topeen ja Puutarhakadun varteen. Alueelle muodostuu kaupunkikuvallisesti vaikuttava, historiallisesti kerroksinen kokonaisuus aina talonpoikaishistorian vaiheista 1900-luvun loppupuolen taajaman kehitysvaiheisiin. Alueen solmukohdaksi muodostuu vuonna 1958 rakennettu kirkko sen ympärille levittäytyvine historiallisine kirkkopuistoineen, hautausmaineen ja sankarihautoineen. (Niukko 2017)

Kauhajoen keskusta (rky/m)

Vanhasta maaseutukylästä liikekeskustan ja hallinnollisen keskuksen muotoutumiseen aina 1980-luvulle asti edustava aluekokonaisuus sijoittuu Topeekan varteen. Se käsittää modernin kirkon, vanhan hautausmaan ja Lukkarilan lisäksi vanhojen maatilojen Yli-Knuutilan/Sanssin kartanon ja Rinta-Knuutilan talouskeskukset sekä Knuutilan vanhan myllyn. Kirkon lähellä sijaitsee vuonna 1882 perustettu Ollonqvistin kauppakartano ja useita 1900-luvun alun liikeraennuksia.

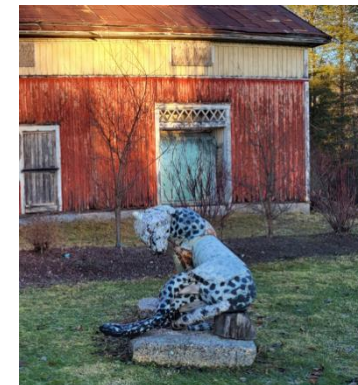
Ala-Mattila (rky/m) ja Havunen (rky/m)

Punaisen pohjalaistalon kerrotaan olleen vuonna 2006 Kauhajoen ainut Talonpoikaissäätön maaseudun perinteistä tai perinteeseen pohjautuvaa, hyvää rakentamistapaa edistävän kunniakilven saanut kohde. (Kioski-sovellus / Inventointi 2006) Vähän matkaa Ala-Mattilasta koilliseen sijaitsee edustava Havusen (Korpi-Aron) pohjalaispihapiiri.

Topeeka 99, Koskiaro, Kaura (rky/m)

Koskiaro on jugend-tyylinen, puinen, 1800-1900-lukujen vaihteessa rakennettu asuintalo talousrakennuksineen. (Jolkkonen-Porander 2017)

Kuvat 102-105 Kauhajoen keskustan rakennettua ympäristöä. Ylimmässä kuvassa Kauhajoen vuonna 1958 valmistunut kirkko, jonka on suunnitellut Veikko Launis.

Kuvat 106-111 Kauhajoen keskustan ja sen ympäristön rakennuksia, mm. Pakari, Helluntaiseurakunta, Tanssiravintola ja vanhoista pohjalaistaloista vaikutteita ottanut Citymarket.

Kyrönkankaantie (rky/m) ja Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie (RKY)

Tie on yksi Suomen keskiaikaisista pääteistä ja ainoa kesäaikaan kuljettavissa ollut reitti Satakunnasta ja Hämeestä Pohjanmaalle. Tie on muodostanut yhdessä Ylisen Viipurintien kanssa lyhimmän reitin Pohjanmaalta Viipuriin. Tie on säilyttänyt historiallisen linjauksensa ja vanhan maantien luonteen. (Museovirasto 2009)

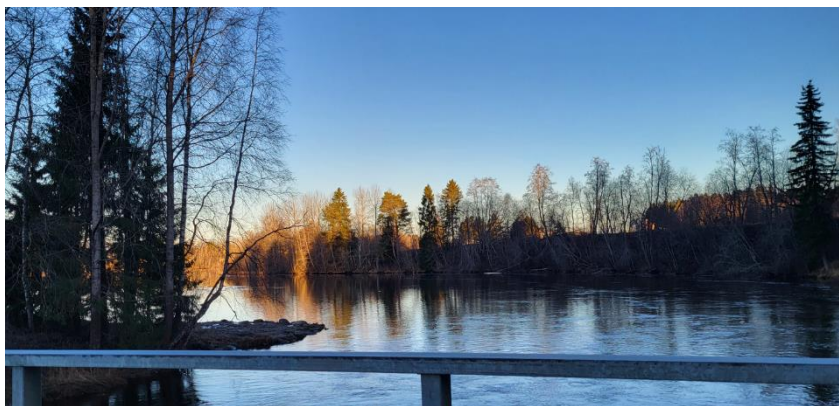
Kuva 112 Kyrönkankaantien maisemaa

Kauhajokilaakson kulttuurimaisema (ma)

Jokilaakso on maiseman vaihtumisvyöhykettä eteläpohjalaisen lakeusmaiseman ja kankaremaan välillä. Ilmajoen Alajoen kilometrien levyinen lakeus kapeenee etelään mentäessä ja jokilaakson poikkileikkaus muuttuu Kurikassa jopa kanjonimaiseksi. Suhteelliset korkeuserot ovat eteläpohjalaisittain suuria. Jokilaakso on mutkitteleva ja sitä rajaavat metsäiset moreeniselänteet. Kurikan alueella on paljon pieniä koskia. Kyrönjoen vesistön tulvien hallitsemiseksi joen yläosalle on rakennettu neljä tekojärveä ja kolmelle niistä voimalaitokset. (Kuoppala, Asunmaa & Purola 2013b)

Maisemakuvaa leimaa tietty pienipiirteisyys lakeuksien suureen mittakaavaan verrattuna. Kuitenkin jokilaaksossa on myös laajoja, paikoitellen tasaisia peltoaukeita pitkinä näkymineen ja perinteisine pohjalaistaloineen. Varhaisimpana kulkuväylänä toiminut Kyrönjoki sai rannoilleen Kyrönkankaan tien viimeistään 1500-luvun alussa. 1800-luvun lopulla rakennettu Seinäjoki-Kaskinen rata edesauttoi elinkeinorakenteen kehittymistä. (Kuoppala, Asunmaa & Purola 2013b)

Alueen maisemakuvalliset, luonto-, kulttuurihistorialliset ja virkistyskäyttöarvot tiivistyvät kohdalle, jossa on Jyllinkosken voimalaitos ja Natura-alueita. (Kuoppala, Asunmaa & Purola 2013b)

Kuvat 113-117 Maisemia Kyrönjoelta eli Kauhajokilaakson kulttuurimaisemasta.

HAVAINNEKUVA 8 Kauhajokilaakson kulttuurimaisema / Kyrönkankaantie, VE1

Havainnekuva 8 esittää Siltanevan voimaloiden näkymistä Harjunpäähän, Kauhajokilaakson kulttuurimaiseman eteläosaan, 22,3 km Siltanevan voimaloista. Roottorien osat erottuvat vain vähäisesti maiseman yllä.

Juusentie 11, Vartiokulla II, Vartio-Kuutti (rky/m)

Kohteeseen kuuluu pihapiiri, jossa on komea, mahdollisesti 1906 valmistunut historiallinen punainen päärakennus ja eri ikäisiä sivurakennuksia pihan ympärille ryhmittyneenä. (Kioski-sovellus / Inventointi 2011)

Opistola, Kauhajoen evankelinen opisto (rky/m)

Turjanlinnaksikin kutsuttu näyttävä tyyliltään klassismin mukainen historillinen rakennus oli valmistuessaan 1920-luvun lopulla Kauhajoen suurin rakennus.

Harjankylä (rky/m)

Harjankylän kylämaisemassa, Kurikantien varressa, sijaitsee harvakseltaan Harjan kantatalosta muodostettujen tilojen pihapiirejä kaksikerroksisine talonpoikaistaloineen. Harjankylän kansakoulu on 1920-luvun alusta. Laturinmutkassa on säilynyt vanhoja, hirsirunkoisia peltolatoja. (Niukko 2017)

Toikan tila (erillislailla suojeltu rakennusryhmä)

Toikan Toivakan tilat muodostavat hyvin säilyneen yhteispihaisen pohjalaistalokokonaisuuden. Toikan kaksikuistinen tuparati on 1860-luvulta, umpikuisti on 1920-luvulta. (Museovirasto 2025)

Miedon tiilitehdas (rky/m)

Tiilitehdas on teollisuusympäristö, jonka arvo on teollisuushistoriallinen, rakennushistoriallinen ja kyläkuvallinen. Radan eteläpuolelle sijoittuu työnjohtajien ja työntekijöiden asuinrakennuksia. Rakennukset ovat eri ikäisiä, vanhimmat eli paja ja piippu vuodelta 1928. (Niukko 2017)

Koivumäen tila / Syytinkitalo Mäntylä (erillislailla suojeltu rakennusryhmä)

Kohde on joen lähellä sijaitseva rakennustaiteellisesti edustava syytinkitalo, jonka pihalla on korkea kuusi.

Kuva 118 Koivumäen tila

Lisämaa, Ahjola, Säntin koulu (rky/m)

Säntin koulun muodostaa pihan ympärille ryhmittynyt rakennusryhmä. Koulu lopetti toimintansa 2023 ja kokonaisuutta kunnostetaan muuhun käyttöön.